

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาครั้งนี้ เป็นการศึกษาปัจจัยเสี่ยงและปัจจัยป้องกันที่ทำนายพฤติกรรมการมีเพศสัมพันธ์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในจังหวัดตาก ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการวิจัย ดังนี้

- 2.1 แนวคิดเกี่ยวกับวัยรุ่น
- 2.2 แนวคิดเกี่ยวกับการควบคุมตนเอง
- 2.3 แนวคิดเกี่ยวกับพฤติกรรมทางเพศ และพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ
- 2.4 ปัจจัยเสี่ยงและปัจจัยป้องกันที่มีผลต่อการมีเพศสัมพันธ์ของวัยรุ่น
- 2.5 กรอบแนวคิดในการศึกษา

2.1 แนวคิดเกี่ยวกับวัยรุ่น

2.1.1 ความหมายของวัยรุ่น

ได้มีนักวิชาการหลายท่าน ได้ให้ความหมายของคำว่า วัยรุ่น ไว้ดังนี้

สุพัตรา สุภาพ (2536) ได้ให้ความหมายของวัยรุ่นเป็นวัยที่เปลี่ยนจากวัยเด็กไปสู่วัยผู้ใหญ่เป็นวัยที่อยู่ระหว่างความเป็นเด็กกับความเป็นผู้ใหญ่หรือเป็นวัยย่างเข้าสู่ความเป็นหนุ่มสาว สุชา จันท์ธรม (2540) กล่าวว่า “วัยรุ่น” ว่าตรงกับคำ “Adolescence” ในภาษาอังกฤษมีรากศัพท์เดิมมาจากภาษาลาตินว่า “Adolescere” ซึ่งมีความหมายว่าการเจริญเติบโตไปสู่วุฒิภาวะการที่เด็กจะบรรลุถึงขั้นวุฒิภาวะนี้ไม่ใช่เจริญแต่ทางร่างกายด้านเดียวเท่านั้นทางจิตใจก็จะเจริญเป็นเงาตามตัวไปด้วยนั้นคือจะต้องมีพัฒนาการทั้ง 4 ด้านไปพร้อมๆกัน ได้แก่ ร่างกาย อารมณ์ สติปัญญา และสังคม

สโตน และเชิร์ช (Stone and Church, n.d. อ้างถึงใน พิชัย ไทยอุดม, 2540) ได้กล่าวถึงวัยรุ่นว่าเป็นช่วงของวัยเด็กที่จะพัฒนาไปสู่ความเป็นผู้ใหญ่ ทั้งด้านร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ และ

สังคมจะเริ่มให้ความสนใจในตนเอง พยายามค้นหาตนเองหาค่านิยมและปรัชญาของชีวิต อีกทั้งยังมีความวิตกกังวลเกี่ยวกับตนเองทางด้านจิตใจ วัยรุ่นจะมีการพัฒนาในด้านความรู้สึกรู้สึกความคิด และอารมณ์ที่แตกต่างจากวัยเด็ก เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงทางร่างกายทำให้วัยรุ่นมีความแปรปรวนทางอารมณ์ โดยการแสดงออกทางอารมณ์

เมธินี ก้อนแก้ว (2546) กล่าวว่า “วัยรุ่น” หมายถึง บุคคลที่มีอายุระหว่าง 13 - 19 ปี เป็นวัยที่มีความเปลี่ยนแปลงจากวัยเด็กไปสู่วัยผู้ใหญ่ แต่ไม่สามารถที่จะกำหนดให้แน่นอนได้ว่า เริ่มต้นและสิ้นสุดลงเมื่อใด โดยมีพัฒนาการทั้ง 4 ด้านไปพร้อม ๆ กัน ได้แก่ ร่างกาย อารมณ์ สติปัญญา และสังคม

สมหมาย แดงสกุล และ ธาดา วิมลวัตรเวที (2547) กล่าวว่า “วัยรุ่น” คือ วัยที่มีร่างกายและจิตใจกำลังเจริญเติบโตจากวัยเด็กไปสู่วัยผู้ใหญ่ มีการเปลี่ยนแปลงทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และพัฒนาการทางเพศอย่างรวดเร็วจนทำให้วัยรุ่นบางคนต้องเผชิญกับปัญหาการปรับตัวเองให้เข้ากับผู้อื่นอยู่เสมอ และขณะเดียวกันก็ต้องพยายามปรับตัวเองให้เข้ากับสภาพร่างกาย จิตใจ และอารมณ์ที่เปลี่ยนแปลงในช่วงวัยนี้ด้วย

ดังนั้นโดยสรุป วัยรุ่น จึงหมายถึง วัยที่มีการเปลี่ยนแปลงจากวัยเด็กเข้าสู่วัยผู้ใหญ่แต่ไม่สามารถที่จะกำหนดแน่นอนได้ว่าเริ่มต้นและสิ้นสุดลงเมื่อใด แต่ถือเอาจากความเปลี่ยนแปลงทางร่างกาย จิตใจอารมณ์สังคม และสติปัญญาอย่างรวดเร็ว มีวุฒิภาวะทางเพศอย่างสมบูรณ์ และพร้อมที่จะเป็นพ่อแม่ได้

2.1.2 ช่วงระยะของวัยรุ่น

การแบ่งช่วงอายุของวัยรุ่นนั้นเป็นเกณฑ์ที่นักจิตวิทยาใช้ในการแบ่งวัยรุ่นซึ่งอาจจะไม่ตรงกับสภาพความเป็นจริงเนื่องจากเด็กแต่ละคนอาจจะมีการเจริญเติบโตเข้าสู่วัยรุ่นไม่พร้อมกัน สุชา จันทน์เอม (2540) ได้แบ่งวัยรุ่นออกเป็น 3 ระยะดังนี้

1) ระยะวัยรุ่นตอนต้น (Early Adolescence) อายุ 13 - 15 ปีซึ่งเป็นระยะที่ร่างกายเริ่มมีการเจริญเติบโตทางเพศอย่างสมบูรณ์ทั้งในเด็กหญิงและเด็กชาย สำหรับเด็กหญิงนั้นสิ่งที่แสดงให้เห็นถึงความเจริญของร่างกายเต็มที่ ก็คือการมีประจำเดือนครั้งแรก ส่วนเด็กชายนั้นไม่มีลักษณะบ่งบอกแน่ชัดเช่นเด็กหญิงแต่เราสังเกตได้จากสิ่งเหล่านี้ คือ การหลังอสุจิในครั้งแรกการมีขนตามอวัยวะเพศนอกจากนี้ น้ำเสียงที่พูดยังเปลี่ยนไปจากเดิมคือห้าวขื่นและมีลักษณะที่เรียกว่าแตกพานเด็กหญิง

นอกจากมีประจำเดือนครั้งแรกแล้วปรากฏว่าส่วนต่างๆของร่างกายยังเปลี่ยนแปลงไป โดยเฉพาะการเปลี่ยนแปลงด้านอวัยวะเพศและการเจริญเติบโตของทรวงอกเนื่องจากผลของฮอร์โมนไปบำรุงมากขึ้นในระยะเริ่มเข้าสู่วัยรุ่นนี้เป็นระยะที่เดือนให้เราเห็นว่าระยะของวัยรุ่นได้ใกล้เข้ามาแล้ว

2) ระยะเวลาวัยรุ่นตอนกลาง (Middle Adolescence) 15-18 ปีมีการเปลี่ยนแปลงทั้งในด้านร่างกายจิตใจและความนึกคิดการเจริญเติบโตในระยะวัยรุ่นนี้ปรากฏว่ามีลักษณะค่อยเป็นค่อยไปในด้านร่างกายมีการเปลี่ยนแปลงอย่างมากและสิ้นสุดลงเมื่อถึง “วุฒิภาวะของวัยรุ่น” ส่วนในด้านจิตใจนั้นส่วนใหญ่เป็นผลพลอยได้มาจากความเปลี่ยนแปลงทางร่างกายแม้ว่าลักษณะการเปลี่ยนแปลงทางด้านร่างกายจะเป็นสิ่งปกติของเด็กทุกคนเมื่อเข้าสู่วัยรุ่นก็ตามแต่ลักษณะการเปลี่ยนแปลงทางจิตใจของเด็กแต่ละคนไม่เหมือนกันทั้งนี้ขึ้นกับสภาพแวดล้อม

3) ระยะเวลาวัยรุ่นตอนปลาย (Late Adolescence) อายุระหว่าง 18-21 ปี ในระยะนี้การพัฒนาการของวัยรุ่นเริ่มเข้าสู่วุฒิภาวะอย่างสมบูรณ์แบบซึ่งมักมีการพัฒนาทางด้านจิตใจมากกว่าทางร่างกายโดยเฉพาะอย่างยิ่งทางด้านเกี่ยวกับความนึกคิด และปรัชญาชีวิตเด็กวัยรุ่นระยะนี้มักพยายามปรับปรุงร่างกายของตัวเองให้เข้ากับสภาพแวดล้อมมากยิ่งขึ้นโดยพยายามตัดสินใจ

2.1.3 พัฒนาการของวัยรุ่น

พัฒนาการของวัยรุ่น หมายถึง การเปลี่ยนแปลงทั้งในด้านโครงสร้างและแบบแผนอินทรีย์ทุกส่วนการเปลี่ยนแปลงนี้จะก้าวหน้าไปเรื่อยๆ เป็นขั้นๆ จากระยะหนึ่งไปอีกระยะหนึ่งทำให้เด็กมีลักษณะและความสามารถใหม่ๆเกิดขึ้นซึ่งมีผลทำให้เจริญก้าวหน้ายิ่งขึ้นตามลำดับทั้งทางด้านร่างกายสติปัญญาอารมณ์และสังคม (สุชา จันทน์เอม, 2540)

พรพิมล เจียมนาครินทร์ (2539) ได้กล่าวถึง พัฒนาการทางด้านร่างกายของวัยรุ่นว่าเป็นปรากฏการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นภายในร่างกายของวัยรุ่น ส่วนใหญ่เกิดจากการทำงานของต่อมไร้ท่อ (Ductless Gland) ซึ่งจะเริ่มทำหน้าที่ผลิตฮอร์โมน และส่งผลกระทบต่อพฤติกรรมและพัฒนาการของเด็กเป็นอย่างมาก

ทั้งนี้วัยรุ่นจะเกิดขึ้นเมื่อเด็กมีอายุประมาณ 12-13 ปี เพศหญิงจะเข้าสู่วัยรุ่นเร็วกว่าเพศชายประมาณ 2 ปี และจะเกิดการพัฒนาไปจนถึงอายุประมาณ 18 ปี จึงจะเข้าสู่วัยผู้ใหญ่ โดยจะเกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างมากในพัฒนาการด้านต่าง ๆ (พนม เกตุมาน, 2548) และพัฒนาการต่างๆ ที่เกิดขึ้นจะช่วยให้เข้าใจถึงพฤติกรรมของวัยรุ่นได้เป็นอย่างดี ดังนี้

1) พัฒนาการทางด้านสรีรวิทยา พัฒนาการด้านนี้เป็นพัฒนาการที่เกี่ยวข้องกับระบบประสาทสมองหัวใจและระบบหมุนเวียนของเลือดระบบการหายใจระบบย่อยอาหารระบบกล้ามเนื้อและต่อมไร้ท่อต่าง ๆ ซึ่งจะมีการเจริญไปพร้อมกับการเจริญเติบโตของวัยรุ่น โดยเฉพาะต่อมเพศจะเริ่มผลิตเซลล์สืบพันธุ์นั้นคืออวัยวะเพศของชายเริ่มผลิตอสุจิและอวัยวะเพศหญิงเริ่มผลิตไข่ นอกจากนี้ต่อมเพศจะมีผลิตฮอร์โมนที่ทำให้เกิดพัฒนาการของลักษณะที่แสดงเพศหญิงและชาย เช่น เด็กชายเริ่มมีหนวดเสียงแตกและอื่น ๆ ส่วนเด็กหญิงจะเริ่มมีน้ำหนักตะโพกผายเอวคอดมีประจำเดือน

2) พัฒนาการทางด้านร่างกายในระยะต้นของวัยรุ่นเป็นระยะที่มีพัฒนาการทางร่างกายอย่างรวดเร็วมากและมีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาความเจริญงอกงามในด้านอื่น ๆ ระยะนี้ถือว่ามีค่าสำคัญมากเพราะเป็นช่วงหัวเลี้ยวหัวต่อของการเปลี่ยนแปลงจากลักษณะของเด็กมาเป็นลักษณะความเป็นผู้ใหญ่เราเรียกระยะนี้ว่าวัยรุ่นหนุ่มสาวลักษณะการเจริญเติบโตอย่างรวดเร็วระหว่างเด็กชายและเด็กหญิงมีความแตกต่างกัน คือ

2.1) เด็กหญิงจะเริ่มเจริญเติบโตเร็วกว่าเด็กชายสังเกตได้จากเด็กหญิงช่วงอายุประมาณ 9-12 ปี จะสูงกว่าและตัวโตกว่าเด็กชาย

2.2) เด็กชายจะเริ่มเจริญเติบโตช้ากว่าเด็กหญิงโดยประมาณราว 2 ปี (ระยะแตกเนื้อหนุ่มสาวของเด็กหญิงอายุเฉลี่ย 12 ปี เด็กชายอายุเฉลี่ย 14 ปี)

2.3) เด็กหญิงมีขนาดการเจริญเติบโตโครงสร้างทางร่างกายน้อยกว่าเด็กชาย

2.4) เด็กชายที่มีการหลั่งอสุจิในเวลาหลับแสดงให้เห็นว่ามีวุฒิภาวะในทางเพศมีอายุประมาณ 13-15ปี อวัยวะเพศมีการเจริญเติบโตอย่างรวดเร็วสามารถที่จะผลิตอสุจิได้ซึ่งแสดงว่าเด็กชายผู้นั้นสามารถทำการสืบพันธุ์และพร้อมที่จะเป็นพ่อคนได้แล้ว

2.5) เด็กหญิงจะเริ่มมีประจำเดือนเป็นครั้งแรกโดยรังไข่จะเจริญเติบโตเต็มที่และสามารถผลิตไข่สุกถ้าไม่ได้รับการผสมจะถูกขับออกมาจากร่างกายในรูปของประจำเดือนโดยมีระยะหมุนเวียนอยู่ระหว่าง 28-30 วันระยะหนึ่งๆ จะมีประจำเดือนประมาณ 3-5 วันในระหว่างการมีประจำเดือนอาจมีอาการปวดท้องปวดศีรษะหรือหงุดหงิดและเกิดความเครียดแต่อาการจะหายไปเมื่อหมดประจำเดือน

2.6) มีขนขึ้นตามร่างกายในที่ต่างๆ เช่น บริเวณรักแร้ริมฝีปากและบริเวณอวัยวะเพศ เป็นต้น โดยเฉพาะในเด็กชายจะเริ่มมีหนวดเคราสีงนี้จะทำให้เกิดการ่วนวายใจและมักจะคอยให้ความสนใจเกี่ยวกับหนวดเคราเหล่านี้อยู่เสมอ

2.7) การเปลี่ยนแปลงทางด้านรูปร่าง และ โครงสร้างของร่างกายโดยสัดส่วนของร่างกายเด็กเปลี่ยนมาเป็นรูปร่างของผู้ใหญ่

2.8) เด็กหญิงหน้าอกและสะโพกจะขยายใหญ่ขึ้น จะมีฮอร์โมนเพศขับออกมาจากต่อมไร้ท่อจะทำให้เด็กมีรูปร่างคล้ายผู้ใหญ่มากขึ้น โดยทรงอกจะขยายใหญ่มีขนาดใกล้เคียงกับผู้ใหญ่นอกจากนี้ยังมีลักษณะอื่นเช่น สะโพกขยายออกเอวคอดเข้า เป็นต้น

2.9) เด็กชายจะมีน้ำเสียงเปลี่ยนแปลงแตกพร่าและห้าวขึ้น การเปลี่ยนแปลงนี้เป็นในราว 1-2 ปี เด็กจึงจะเริ่มบังคับเสียงได้และเมื่อเข้าสู่วัยรุ่นตอนปลายการเปลี่ยนแปลงของเสียงจะสิ้นสุดลงเด็กเริ่มมีเสียงทุ้มนุ่มนวลขึ้นการเปลี่ยนแปลงของเสียงอาจเป็นไปได้อย่างช้าๆหรืออย่างรวดเร็วก็ได้การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นทันทีทันใดอาจทำให้เด็กเข้าใจผิดคิดว่าเป็นหวัด และการมีเสียงเปลี่ยนอาจทำให้เด็กบางคนตกใจกลัวและกังวลถึงวุฒิภาวะทางเพศของตน จนไม่เป็นอันกินอันนอน การเปลี่ยนแปลงดังกล่าวไม่สามารถบอกได้แน่นอนว่าลักษณะใดเกิดก่อนลักษณะใดเกิดหลังและลักษณะบางอย่างก็เกิดขึ้นโดยไม่สามารถเห็นได้อย่างชัดเจนอาจมีผลกระทบต่อพฤติกรรมบางอย่างของเด็กได้เช่นเด็กหญิงบางคนเมื่อรู้ตัวว่ารูปร่างของตนมีการเปลี่ยนแปลงก็จะพยายามหลบซ่อนไม่ให้เพื่อนเห็นเพราะกลัวถูกล้อ โดยใส่เสื้อผ้าหลวมๆ เพื่อพรางรูปร่างและเด็กชายเมื่อเสียงแตกพร่าจะไม่ค่อยกล้าพูดกับคนอื่น โดยเฉพาะเพศตรงข้ามเพราะความอายและอาจหลบหน้าหลบตาไม่ยอมเข้าสมาคมกับเพื่อนฝูง เป็นต้น

3) พัฒนาการทางอารมณ์ อารมณ์เป็นความรู้สึกหรือความสะเทือนใจที่เกิดจากร่างกายถูกสิ่งอื่นมาเร้าคนเรายังมีอารมณ์เกิดขึ้นเสมอทุกๆนาที่ อารมณ์ของวัยรุ่นนั้นเป็นอารมณ์ที่รุนแรงจึงเรียกรู้วัยรุ่นว่าวัยพายุบุแคม หมายถึง การมีอารมณ์ที่รุนแรงเต็มไปด้วยความเชื่อมั่นในตนเองทำให้บางครั้งมีความขัดแย้งกับผู้ใหญ่อยู่เสมอการที่วัยรุ่นเกิดอารมณ์ง่ายและรุนแรงเช่นนี้ จึงเป็นเรื่องง่ายต่อการยุแหย่หรือชักนำให้เด็กวัยรุ่นเกิดความรู้สึกอยากลองดีทั้งในทางที่ดีและทางที่เลวความรู้สึกชั่ววูบของอารมณ์วัยรุ่นอาจเป็นสิ่งที่ทำให้เขาแสดงพฤติกรรมผิดๆ ออกมาซึ่งอาจหมายถึงชีวิต และอนาคตของเขาเอง โดยอารมณ์ประเภทต่าง ๆ ของวัยรุ่นสามารถแบ่งได้ดังนี้

- 3.1) ประเภทก้าวร้าวรุนแรง เช่น อารมณ์โกรธอิจฉาเกลียดชัง
- 3.2) ประเภทเก็บกดเอาไว้เช่นความวิตกกังวลความกลัวความเศร้าใจสลดหดหู่
ขยะแขยงเสียใจอารมณ์ประเภทนี้เป็นอันตรายต่อวัยรุ่นมาก
- 3.3) อารมณ์สนุกเช่นความรักชอบสุขสบายพอใจตื่นเต้น

เนื่องจากอารมณ์ต่าง ๆ เหล่านี้มีทั้งประโยชน์และโทษต่อบุคคลทั้งสิ้น และอารมณ์เหล่านี้เป็นสิ่งที่เปลี่ยนแปลงอยู่เสมอไม่คงที่แน่นอนยากแก่การติดต่อดำเนินการรักษารักษาอารมณ์ให้ได้อยู่เสมอในวัยรุ่นจึงเป็นสิ่งสำคัญต่อการดำรงชีวิตเป็นอย่างมาก

4) พัฒนาการทางสติปัญญา เด็กวัยรุ่นจะมีการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ มากมายโดยเฉพาะทางร่างกายทำให้วัยรุ่นมีพลังมากมีความกระตือรือร้น และมีความสามารถต่างๆ เพิ่มขึ้นวัยรุ่นมีความสามารถในการคิดอย่างมีเหตุผล และการตัดสินใจแก้ปัญหาในสถานการณ์ต่างๆ สามารถแสดงความคิดเห็นร่วมกับคนอื่นรู้จักพิจารณาตนเอง และสังเกตว่าคนอื่นเขามีความรู้ลึกต่อตนเองอย่างไร ทั้งพยายามปรับปรุงบุคลิกภาพของตนเองให้เป็นไปในทางที่สังคมยอมรับ โดยพยายามจะเอาแบบอย่างจากบุคคลหรือสิ่งต่างๆ อาจได้จากคนใกล้ชิด ภาพยนตร์ หนังสืออ่านเล่น เป็นต้น ดังนั้นจะพบได้ว่า เด็กวัยรุ่นชอบส่องกระจกดูตัวเองอยู่เสมอ เพื่อปรับปรุงบุคลิกภาพและร่างกายให้เป็นไปตามแบบที่ต้องการ

พัฒนาการทางด้านสติปัญญาในวัยรุ่นตอนต้นมีพัฒนาการอย่างรวดเร็วมาก และจะเจริญถึงขีดสุด คือ เมื่ออายุประมาณ 16 ปี (สุชา จันทน์เอม, 2540) การที่วัยรุ่นจะมีพัฒนาการทางสติปัญญาไปในทางที่ดีขึ้นอยู่กับสิ่งแวดล้อมทั้งทางด้านสังคม และครอบครัวเด็กสามารถเห็นข้อดีข้อเสียของผู้อื่นและพยายามเปรียบเทียบกับตนเองว่าดีเหมือนคนนั้น สำหรับเด็กที่ขาดความมั่นคงในตนเองจะเป็นเด็กที่ไวต่อความรู้สึกมาก มีความกระวนกระวายต่อคำพูดที่กล่าวออกไปและสามารถมองเห็นความแตกต่างซึ่งเป็นหลักของการพัฒนาการแบบหนึ่งเด็กในวัยรุ่นนี้ไม่ชอบใช้ความคิดอย่างลึกซึ้งซึ่งชอบทำสิ่งแปลกๆ ใหม่ๆ ชอบใช้ภาษาที่กลุ่มของตนคิดขึ้น โดยเห็นว่าเป็นของโก้เก๋ พัฒนาการทางสติปัญญาของเด็กมีดังนี้ คือ การเพิ่มความสนใจในตนเองและมองเห็นการณ์ไกลได้ปลูกฝังการพึ่งตนเองปรับปรุงตัว และจงรักภักดีต่อบุคคลในครอบครัวโรงเรียนและชุมชน

5) พัฒนาการทางสังคม นอกจากเด็กวัยรุ่นจะมีการเปลี่ยนแปลงอย่างมากมาทางร่างกายและจิตใจแล้ววัยรุ่นยังมีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงตนเองเกี่ยวกับสถานะความเป็นอยู่ภายในครอบครัวด้วยดังจะเห็นได้ว่า เด็กในวัยนี้ต้องการเป็นอิสระและการเป็นตัวของตัวเอง ชอบอยู่ตาม

ลำพัง มีห้องอยู่เป็นสัดส่วนมีของใช้ส่วนตัว วัยรุ่นมีความต้องการอย่างรุนแรงในการที่จะทำตนเองให้เป็นที่ยอมรับนับถือของเพื่อนและบุคคลในสังคม เห็นได้จากส่วนใหญ่จะใช้เวลาอยู่ในกลุ่มเพื่อน ลักษณะของความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อนในเด็กชายและหญิงจะมีความแตกต่างกันในเรื่องการคบเพื่อนเพศเดียวกันเด็กหญิงจะชอบคบเพื่อนกลุ่มเล็ก 2-3 คนมีเพื่อนสนิท 1 คนที่พอจะบอกความลับได้ เมื่ออายุ 15 ปีจะมีเพื่อนกลุ่มใหญ่กว่าเดิมเด็กชายยังไม่มีเพื่อนสนิทชอบทำกิจกรรมมากขึ้นทั้งในและนอกโรงเรียนส่วนความสัมพันธ์ระหว่างเพศตรงข้าม เด็กชายจะสนใจเด็กหญิงเมื่ออายุ 14 ปี เด็กหญิงสนใจเด็กชายที่โตกว่า เนื่องจากมีวุฒิภาวะทางเพศที่เร็วกว่าเด็กชายวัยเดียวกันนั่นเอง

2.2 แนวคิดเกี่ยวกับการควบคุมตนเอง

2.2.1 ความหมายของการควบคุมตนเอง

จากการศึกษาค้นคว้าเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมตนเอง มีผู้ให้ความหมายของการควบคุมตนเอง ดังนี้

ไรท์ (Wright, 1975 อ้างถึงใน ลูยาพร กันตารณวัฒน์, 2546) ได้ให้ความหมายของการควบคุมตนเองว่าหมายถึง การที่บุคคลสามารถที่จะบังคับนิสัยและพฤติกรรมของตนเอง เมื่อต้องเผชิญกับสิ่งยั่วยุและสถานการณ์กดดัน โดยปราศจากรางวัลหรือแรงสนับสนุนจากภายนอก

แบนดูรา (Bandura, 1977 อ้างถึงใน นงนุช โรจนเลิศ, 2533) ได้ให้ความหมายของการควบคุมตนเองว่า เป็นความสามารถในการกำหนดตนเองของบุคคล ด้านความคิด อารมณ์ ความรู้สึก และการกระทำให้เป็นไปในทิศทางที่บุคคลต้องการ ไม่ว่าจะเผชิญปัญหาหรืออุปสรรคใด ๆ หรืออยู่ในสถานการณ์ที่เกิดปัญหาความขัดแย้งในใจ

โรเซนบัม (Rosenbaum, 1980 อ้างถึงใน ลูยาพร กันตารณวัฒน์, 2546) ได้ให้ความหมายของการควบคุมตนเองว่า เป็นความสามารถของบุคคลที่จะละเว้นการกระทำบางชนิด หรือความสามารถที่จะกระทำพฤติกรรมด้วยเหตุผลและความอดทน เพื่อให้เกิดผลดีตามที่ต้องการหรือหลีกเลี่ยงสิ่งไม่ดีที่อาจเกิดขึ้นได้ ตลอดจนความสามารถในการจัดสภาพแวดล้อมเพื่อให้เกิดพฤติกรรมตามที่บุคคลมุ่งหวังไว้ แม้บุคคลนั้นต้องเผชิญกับปัญหาอุปสรรคหรืออยู่ในภาวะที่เกิดปัญหาความขัดแย้งในตนเอง

อะเวอริลล์ (Averill, 1973 อ้างถึงใน นงนุช โรจนเลิศ, 2533) ได้กล่าวว่า ความสามารถในการควบคุมตนเองนั้นจะช่วยลดปฏิกิริยาตอบสนองจากความเครียดการควบคุมตนเองซึ่งประกอบด้วย 3 ด้านคือ

- 1) ด้านพฤติกรรม หมายถึง การกระทำใด ๆ ที่เป็นการตอบสนองต่อสิ่งเร้า
- 2) ด้านการคิด หมายถึง กระบวนการแปลความหมายของเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น
- 3) ด้านการตัดสินใจ หมายถึง การเลือกตอบสนองอย่างใดอย่างหนึ่งต่อเหตุการณ์

นั้น

ดังนั้นสรุปได้ว่า การควบคุมตนเอง หมายถึง ความสามารถของนักเรียนในการควบคุมตนเองเพื่อป้องกันการเกิดพฤติกรรมเสี่ยงต่อการมีเพศสัมพันธ์แบ่งเป็น 3 ด้านคือ

- 1) ด้านการกระทำหมายถึงความสามารถในการควบคุมการกระทำของตนเอง
- 2) ด้านการคิดหมายถึงความสามารถในการแปลความหมายของเรื่องราวต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง
- 3) ด้านการตัดสินใจหมายถึงความสามารถในการเลือกตอบสนองอย่างใดอย่างหนึ่งต่อเหตุการณ์นั้น ๆ

2.2.2 การควบคุมตนเอง

กระบวนการที่ใช้ในการควบคุมตนเองนั้น ทอเรนเซ และมาโฮนี (Thoresen & Mahoney อ้างถึงใน ชุติรัตน์ สุวรรณทะ, 2540) ได้กล่าวว่า มีกระบวนการที่สำคัญในการควบคุมตนเองอยู่ 3 ประการ ได้แก่

1) การควบคุมสิ่งเร้า (Stimulus Control) หมายถึง กระบวนการที่บุคคลเรียนรู้ที่จะแสดงพฤติกรรมได้อย่างสอดคล้องกับสภาพการณ์หรือสิ่งเร้าของตน โดยประเมินเงื่อนไขและสภาพการณ์ที่ควบคุมพฤติกรรมที่ควบคุมพฤติกรรมอยู่ด้วยวิธีการแยกแยะสิ่งเร้า จากนั้นจึงเปลี่ยนแปลงหรือจัดระบบสภาพการณ์สิ่งเร้าใหม่ เพื่อเอื้ออำนวยให้เกิดพฤติกรรมที่ต้องการ

2) การควบคุมผลกรรมด้วยตนเอง (Self - Presented) หมายถึง การให้ผลกรรมตนเองหลังจากที่ได้กระทำพฤติกรรมเป้าหมายแล้ว ซึ่งผลกรรมนี้อาจเป็นได้ทั้งการเสริมแรง หรือการลงโทษ ซึ่งในการควบคุมพฤติกรรมควรใช้การเสริมแรงมากกว่าลงโทษ

2.2.3 ลักษณะการควบคุมตนเอง

โรเซนบัม (Rosenbaum, 1980 อ้างถึงใน ชูลีร์ตัน สุวรรณทะ, 2546) ได้พัฒนาแนวคิดเกี่ยวกับการควบคุมตนเอง โดยพัฒนาจากแนวคิดเกี่ยวกับการรับรู้ความสามารถของตนเอง (Self efficacy) ของแบนดูรา โดยมีคำจำกัดความว่า เป็นการที่บุคคลตัดสินใจเกี่ยวกับความสามารถของตนเองที่จะจัดการและดำเนินการให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ ซึ่งโรเซนบัม ได้พัฒนามาเป็นแนวคิดของการควบคุมตนเอง โดยสรุปว่า ลักษณะของบุคคลที่มีความสามารถควบคุมตนเอง ประกอบด้วยพฤติกรรมที่เกิดขึ้น ดังนี้

1) มีการใช้ความคิด และการเตือนตนเอง (Self - statement) ในการควบคุมการแสดงออกทางอารมณ์และทางร่างกาย เช่น การสังเกตตนเอง การประเมินตนเองจากข้อมูลที่มีการบันทึกด้วยตนเอง อาจจะมีการเสริมแรงโดยการให้รางวัลถ้ามีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมในทางที่ดีขึ้น

2) มีการประยุกต์กลวิธีในการแก้ปัญหาอย่างเป็นลำดับขั้น นำมาใช้ในการควบคุมตนเอง (Problem Solving Strategies) เช่น การวางแผน การให้คำจำกัดความของปัญหา การประเมินทางเลือก ต่างๆ และการคาดหมายถึงผลที่จะเกิดตามมา

3) มีความสามารถที่จะรอคอยผลรางวัลที่จะได้รับตอบแทน การอดได้ รอได้ ไม่กระทำสิ่งใดตามอำเภอใจ (Delay Immediate Gratification) ไม่ทำอะไรตามใจตนเอง สามารถควบคุมความต้องการของตนเองได้

4) มีการรับรู้ความสามารถของตนเองในการควบคุมตนเอง (Self - efficacy) ว่าจะสามารถทำงานหรือทำตามเป้าหมายที่ตนเองวางไว้ได้หรือไม่ ซึ่งการรับรู้ในความสามารถของตนเองจะสามารถทำให้มีเป้าหมายในชีวิตที่ชัดเจนมากยิ่งขึ้น สอดคล้องกับแนวคิดของ แซนทรอก (Santrok, 2001 อ้างถึงใน ชูลีร์ตัน สุวรรณทะ, 2546) ที่กล่าวว่า คุณูปการสำคัญในการพัฒนาการทางจริยธรรมมาจากแนวคิดการเรียนรู้ทางปัญญาสังคม กล่าวคือ การควบคุมตนเองนั้นเกี่ยวข้องกับความสามารถอดทนต่อสิ่งชั่วร้ายนั้น เด็กต้องเอาชนะความปรารถนาในสิ่งที่ต้องการ ซึ่งเรียกว่า การยับยั้ง ในทำนองเดียวกันเด็กต้องแสดงความอดทน ออกถ้อย และ การควบคุมตนเองในการรอคอยสิ่งที่พึงพอใจ เพื่อให้ได้รับรางวัลที่ยิ่งใหญ่ดังปรารถนาในอนาคตมากกว่ารางวัลเพียงเล็กน้อย

2.3 แนวคิดเกี่ยวกับพฤติกรรมทางเพศ และพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ

2.3.1 พฤติกรรมทางเพศของวัยรุ่น

เป็นพฤติกรรมที่วัยรุ่นแสดงออกต่อเพศตรงข้ามเช่นการนัดพบเพื่อนต่างเพศโดยทั่วไปชายหญิงจะเริ่มคบกันตั้งแต่อายุในช่วงวัยรุ่น ซึ่งเป็นวัยที่เริ่มสนใจเพศตรงข้าม ต้องการความรัก ต้องการความเป็นอิสระจากบิดามารดาจึงเริ่มมองหาเพศตรงข้ามที่ถูกต้อง เพื่อนำไปสู่ความรัก และการแต่งงานในอนาคต พฤติกรรมทางเพศของวัยรุ่นจะแตกต่างกันตามสภาพแวดล้อมต่าง ๆ เช่น ในชนบทมีการติดต่อทำความรู้จักกันระหว่างชายหนุ่มหญิงสาว มีปัญหาน้อยกว่าในเมือง เพราะลักษณะของสังคมชนบทประชาชนตั้งบ้านเรือนใกล้ชิดกัน และมีความสัมพันธ์ต่อกันตามแบบประเพณีทำให้รู้จักประวัติความเป็นมา และนิสัยใจคอกันและกันดี ฐานะความเป็นอยู่อาศัยพำนักในชนบทยังยึดถือประเพณีและวัฒนธรรมอย่างเคร่งครัด โดยมากหญิงจะถูกอบรมให้รักนวลสงวนตัว ให้อยู่กับบ้านเฝ้าเรือน ไปไหนมักมีผู้ใหญ่ไปด้วย ดังนั้นทำให้มีปัญหาวัยรุ่นพฤติกรรมทางเพศของวัยรุ่นจึงมีน้อยกว่าวัยรุ่นในเมืองที่ได้รับอิทธิพลต่างชาติ จากการสื่อสารที่ไร้พรหมแดน โดยเฉพาะในเรื่องการแต่งกาย การคบเพื่อนต่างเพศ การจับมือการแตะต้องร่างกายกันได้อย่างอิสระมากขึ้น นำไปสู่โอกาสเสี่ยงต่อการมีเพศสัมพันธ์ได้ง่าย

พรณพิไล ศรีอารักษ์ (2537) กล่าวว่า พฤติกรรมทางเพศของวัยรุ่นโดยทั่วไปจะเริ่มจากความพึงพอใจกันระหว่างเพศตรงข้ามซึ่งแบ่งเป็น 3 ขั้นตอนคือ

- 1) การสร้างมิตรภาพ
- 2) การเกิดความรัก
- 3) การมีความสัมพันธ์ทางเพศ

ซึ่งชายและหญิงมีความแตกต่างกันในเรื่องเหล่านี้ ผู้ชายอาจมีการสร้างมิตรภาพแล้วข้ามขั้นไปมีความสัมพันธ์ทางเพศได้ โดยไม่มีความรักเข้ามาเกี่ยวข้องเลย แต่ผู้หญิงต้องเป็นไปตามลำดับขั้นตอนผู้หญิงต้องก้าวจากการสร้างสัมพันธ์ภาพไปสู่การเกิดความรัก สนใจที่จะมีความสัมพันธ์เพื่อความรักอันยั่งยืนแต่งงานก่อนจะมีความสัมพันธ์ทางเพศ การที่วัยรุ่นชายหญิงมีความสัมพันธ์กัน เช่น ไปเที่ยวด้วยกันจับมือถือแขน การโอบกอด การจูบ การเล้าโลม ถึงขั้นมีเพศสัมพันธ์กันมักจะเป็นเพราะฝ่ายหญิงคิดว่า มีความรักซึ่งกันและกัน จึงยอมสละให้ได้ แต่แท้จริงแล้วฝ่ายชายอาจทำไปเพียงเพื่อต้องการความพึงพอใจใจเท่านั้น โดยไม่ได้มีความรักหรือไม่ต้องการรับผิดชอบเลย

บรูคส์กัน และฟริสเทนเบอร์ก (Brooks – Gunn and Furstenberg, อ้างถึงใน ธาดา ลิเกดม, 2545) ได้แบ่งปัจจัยที่ทำให้พฤติกรรมทางเพศของวัยรุ่นแตกต่างกันดังนี้

1) ปัจจัยทางด้านชีวภาพพฤติกรรมทางเพศของวัยรุ่นจะได้รับอิทธิพลจากฮอร์โมนเพศ โดยมีปัจจัยทางด้านสังคมเป็นตัวกระตุ้นในการแสดงออกของพฤติกรรมทางเพศ และการมีเพศสัมพันธ์

2) ปัจจัยด้านครอบครัว ได้แก่ ค่านิยมในเรื่องเพศของบิดา มารดา ความสัมพันธ์ในครอบครัว และการอบรมสั่งสอนจากบิดา มารดาในเรื่องเพศ สิ่งเหล่านี้ล้วนมีอิทธิพลต่อการมีเพศสัมพันธ์ที่เร็ว หรือช้าของวัยรุ่น

3) ปัจจัยของกลุ่มเพื่อน โดยเฉพาะบรรทัดฐานในเรื่องเพศของกลุ่มเพื่อนจะมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมทางเพศของวัยรุ่นเป็นอย่างมาก

4) ปัจจัยด้านการศึกษา พบว่าวัยรุ่นที่มีผลการเรียนไม่ดี และมีระดับการศึกษาต่ำจะมีเพศสัมพันธ์เร็วกว่าวัยรุ่นที่มีผลการเรียนดี ยังคงเรียนอยู่ และโดยมากจะเป็นผู้ที่มิมีฐานะไม่ดีด้วย

ถึงแม้ว่าวัยรุ่นเป็นวัยที่เตรียมตัวจะพึ่งตนเองและเป็นอิสระ แต่ในขณะที่เดียวกันก็ยังคงต้องการได้รับการสนับสนุน และคำแนะนำจากบิดามารดาโดยเฉพาะในเรื่องเพศ ถ้าไม่เข้าใจ และไม่ยอมรับหรือหาทางออกในทางที่เหมาะสม อาจเกิดความยุ่งยากมากระหว่างวัยรุ่นกับบิดามารดา แรงผลักดันทางเพศซึ่งถูกกระตุ้น โดยฮอร์โมนเพศจะรุนแรงจนยากจะเก็บกดได้ ความรู้สึกทางเพศจึงออกไปสู่บุคคลภายนอก ครอบครัวมีความรักความต้องการทางเพศ จะเข้าไปแทนที่การยึดติดกับบิดามารดา ความผูกพันแน่นแฟ้นทางจิตใจ มักจะรวมเป็นสิ่งเป็นสิ่งเดียวกันกับความใกล้ชิดทางร่างกาย และทางเพศ (สุวันทนา อารีพรรค และคณะ, 2534)

2.3.2 ความสัมพันธ์ระหว่างเพศ

ความสัมพันธ์ระหว่างเพศ หมายถึง การที่ชายหญิงมีปฏิสัมพันธ์ต่อกันหรือมาร่วมกันทำกิจกรรมใด ๆ ก็ตาม ซึ่งความสัมพันธ์นี้อาจเริ่มต้นจากการพบปะติดต่อกันอย่างธรรมดา จนกระทั่งมีความสัมพันธ์กันอย่างลึกซึ้งถึงขั้นมีเพศสัมพันธ์ (Sexual intercourse) ก็ได้ซึ่งการคบหาสมาคมของมนุษย์นั้นเป็นเรื่องปกติที่ปฏิบัติกันอยู่ แม้จะมีได้มีจุดมุ่งหมายไปสู่การมีเพศสัมพันธ์ เพราะมนุษย์ชอบอยู่รวมเป็นกลุ่มมีการติดต่อกันทั้งในระหว่างต่างเพศ และระหว่างเพศเดียวกัน มีการพึ่งพาอาศัย และการช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกัน อันจะทำให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างปกติสุข

จันทร์วิภา ดิลกสัมพันธ์ (2538) ได้สรุปความสำคัญของความสัมพันธ์ระหว่างเพศดังนี้

- 1) เพื่อตอบสนองความต้องการทางด้านจิตวิทยา กล่าวคือการมีความสัมพันธ์ระหว่างเพศจะช่วยให้บังเกิดความพึงพอใจเพราะชดเชยในสิ่งที่ตนขาด
- 2) เพื่อตอบสนองความต้องการทางด้านชีวภาพ กล่าวคือความสัมพันธ์ระหว่างเพศจะเป็นจุดเริ่มต้นของการนำไปสู่การขยายพันธุ์เพื่อรักษาเผ่าพันธุ์ของตนไว้
- 3) เพื่อตอบสนองความต้องการทางด้านสังคม กล่าวคือมนุษย์เป็นสัตว์สังคม ดังนั้นมนุษย์จึงต้องปฏิบัติตามบรรทัดฐานที่สังคมกำหนดไว้ จึงจะสามารถดำเนินชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข ความสัมพันธ์ระหว่างเพศเป็นเงื่อนไขอย่างหนึ่งที่ถูกกำหนดโดยสังคม ดังนั้นสมาชิกของสังคมนั้นจึงจำเป็นต้องยึดถือปฏิบัติสืบทอดกันมา

จันทร์วิภา ดิลกสัมพันธ์ (2538) ได้สรุปภาวะเงื่อนไขที่มีส่วนสนับสนุนให้เกิดความสัมพันธ์ระหว่างเพศไว้ 5 ประการได้แก่

- 1) อิทธิพลจากต่อมไร้ท่อในร่างกาย ถ้าต่อมไร้ท่อทำงานผิดปกติหรือไม่มีประสิทธิภาพ ก็จะมีผลให้พัฒนาการทางเพศดำเนินไปอย่างล่าช้า โดยเฉพาะถ้าต่อมเพศต่อมใต้สมอง และต่อมไทรอยด์มีความบกพร่อง ก็มีผลโดยตรงต่อการตอบสนองทางเพศ
- 2) อิทธิพลทางสังคม เป็นภาวะที่สำคัญอย่างยิ่งต่อการกำหนดรูปแบบการตอบสนองทางเพศสังคม โดยทั่วไปมุ่งหวังที่จะให้เพศหญิงอยู่ในกรอบแห่งวัฒนธรรมอย่างเคร่งครัดกว่าเพศชาย หญิงจึงต้องรักษานวลสงวนตัว ถึงจะเกิดความต้องการหรือแรงจูงใจที่จะมีความสัมพันธ์กับเพศตรงข้าม ต้องระงับ หรือเก็บกดความรู้สึกนั้นไว้ ไม่แสดงออกอย่างชัดเจน และรุนแรงเหมือนเพศชาย
- 3) สื่อสารมวลชน ได้แก่ ภาพยนตร์ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ นิตยสารต่างๆ นับได้ว่ามีส่วนเร่งเร้าให้วัยรุ่นได้เรียนรู้การปรับปรุงบทบาททางเพศของเขา โดยพยายามที่จะปรับเปลี่ยนหรือลอกเลียนบทบาทของผู้ที่เขานิยมยกย่อง (Identification) เช่น นักร้อง ดาราภาพยนตร์ เป็นต้น
- 4) อายุของการมีวุฒิภาวะทางเพศ วุฒิภาวะทางเพศจะเป็นตัวเร่งให้วัยรุ่นเกิดความสนใจเพศตรงข้ามเด็กที่เข้าสู่การมีวุฒิภาวะทางเพศเร็วกว่า ย่อมมีความสัมพันธ์ระหว่างเพศก่อนผู้ที่เข้าสู่วุฒิภาวะทางเพศช้า

5) โอกาสในการเรียนรู้ความสัมพันธ์ระหว่างเพศ “โอกาส” เป็นภาวะที่สำคัญอย่างหนึ่ง เด็กที่มีเพื่อนต่างเพศมากอย่างเพียงพอและเหมาะสม ย่อมมีโอกาสดีกว่าเด็กที่มีเพื่อนต่างเพศไม่กี่คน หรือเด็กที่ได้รับการสนับสนุน และได้รับข้อเสนอแนะที่ดีจากพ่อแม่หรือผู้ปกครองก็ย่อมมีโอกาสในการเรียนรู้ที่จะปรับตัวและแก้ปัญหาต่างๆ ได้ดีกว่า

เมื่อเริ่มมีความสัมพันธ์ระหว่างเพศความพึงพอใจในเพศตรงข้ามก็มักจะเกิดขึ้นตามมาเสมอ ซึ่งจัดว่าเป็นความรู้สึกหรืออารมณ์ทางเพศที่สำคัญมากสำหรับวัยรุ่น เพราะเป็นประสบการณ์ใหม่ของชีวิตและหนุ่มสาวจำนวนไม่น้อยที่เกิดความเข้าใจผิดคิดว่าความพึงพอใจ คือ ความรักทั้ง ๆ ที่ความพึงพอใจและความรักนั้นแตกต่างกันมาก การมีความรักและความสัมพันธ์ทางเพศมิได้ขึ้นอยู่กับสัญชาตญาณ แต่เป็นการพัฒนาตามขั้นตอนที่เกิดจากกลไกทางสมอง และปฏิสัมพันธ์ที่เกี่ยวข้อง (จันทร์วิภา ดิลกสัมพันธ์, 2538) ดังนี้

1) การเกี้ยวพาราสี (courtship) เป็นการแสวงหาคู่คลซึ่งตรงกับที่เขาและเธอมุ่งหวังไว้ให้มากที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ โดยในระยะแรก ๆ จะเป็นการเลือกบุคคลที่ตนพอใจจนกระทั่งถึงระดับที่ตนคิดว่าจะเลือกเป็นคู่ครอง ซึ่งในสมัยปัจจุบันหนุ่มสาวจะมีเสรีภาพในการเลือกคู่ครองมากขึ้น การเกี้ยวพาราสีจึงขึ้นอยู่กับความรัก ความสนใจ และความพอใจแบบหนุ่มสาว

2) การนัดหมาย (dating) คือการที่บุคคลสองคนนัดที่พบปะกัน เป็นการพักผ่อนหย่อนใจเพื่อความเพลิดเพลินในระยะเวลาสั้น เมื่อหมดช่วงเวลานั้นทั้งสองฝ่ายก็ไม่มีพันธะผูกพันต่อกัน

3) การไปมาหาสู่เป็นประจำ (going steady) เป็นการเปลี่ยนแปลงจากการนัดหมายกับหลายๆ คนมาเป็นการพบปะกับคนเพียงคนเดียวด้วยกันเป็นประจำ แสดงถึงความชอบพอต่อกันหรือมีข้อผูกพันมากกว่านั้น และบางครั้งอาจไม่ถึงกับเป็นความรัก

4) การหมั้น (engagement) เป็นเงื่อนไขที่เกิดขึ้นเมื่อทั้งสองปรารถนาที่จะแต่งงานอยู่ร่วมกันในอนาคต ช่วยให้หนุ่มสาวติดต่อกันอย่างใกล้ชิดสนิทสนมโดยไม่ต้องเกรงกลัวคำครหาใดๆ ปัจจุบันการหมั้นหมายที่จัดเป็นพิธีตามขนบธรรมเนียมประเพณีอาจลดน้อยลงไป เนื่องจากหนุ่มสาวสามารถอยู่ใกล้ชิด และไปมาหาสู่กันได้สะดวกโดยไม่ต้องทำพิธีหมั้นหมายเป็นที่ยอมรับกันมากขึ้น

5) การสมรสหรือการแต่งงาน (marriage) เป็นสิ่งที่หนุ่มสาวที่รักและปรารถนาจะอยู่ด้วยกัน ได้กระทำกันเป็นพิธีประกาศให้สังคมได้รับรู้อย่างเป็นทางการว่าจะอยู่ด้วยกันนั้นที่สามีภรรยาเป็นสิ่งที่ชายหญิงมีความสัมพันธ์ทางเพศในรูปแบบที่สังคมยอมรับ ในช่วงของการนัดหมาย

และการไปมาหาสู่ชายและหญิงจะมีปฏิสัมพันธ์ต่อกันด้วยกระบวนการและขั้นตอนการเปลี่ยนแปลง
สัมพันธ์ภาพที่มีต่อกันซึ่งจะแน่นแฟ้นยิ่งขึ้นเรื่อยๆ ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การนัดพบที่ยังไม่มีจิตใจผูกพันรักใคร่เป็นพิเศษ

ขั้นตอนที่ 2 การนัดพบที่เริ่มมีจิตใจผูกพันสนใจแต่ยังไม่ถึงกับรัก

ขั้นตอนที่ 3 การนัดพบที่เริ่มจะรัก

ขั้นตอนที่ 4 การนัดพบตามลำพังสองต่อสองและได้มีความรักต่อกัน

ขั้นตอนที่ 5 มีความผูกพันที่ยอมรับซึ่งกันและกัน

พฤติกรรมที่อาจเกิดขึ้น โดยการจัดลำดับจากพฤติกรรมที่น้อยที่สุด ไปยังพฤติกรรมที่มากที่สุด
ของความสัมพันธ์ระหว่างชายและหญิงมี 8 ลักษณะ ได้แก่ ไม่มีการถูกเนื้อต้องตัวกัน มีการจูบที่
หน้าผากหรือหอมแก้มเบาๆ ตอนกลางคืนมีการโอบกอดและการจูบเล็กๆ น้อยๆ แต่บ่อยครั้ง มีการโอบ
กอดและจูบที่ลึกซึ้งเพิ่มขึ้นมีการกอดรัด (ในระดับที่นอนบนของร่างกาย) มีการกอดรัดอย่างหนักหน่วง
มีการสำเร็จความใคร่ให้กันและกัน และมีเพศสัมพันธ์กันมากที่สุด

2.3.3 เพศสัมพันธ์ในวัยรุ่น

วัยรุ่นเป็นวัยที่ได้รับอิทธิพลจากฮอร์โมนทางเพศมากที่สุดทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงต่างๆ ทั้ง
ทางร่างกายและจิตใจรวมไปถึงความรู้สึกหรือความปรารถนาทางเพศจะเกิดขึ้นได้ง่ายและรวดเร็ว เมื่อ
มีสิ่งมาช่วยยั่วอารมณ์ทางเพศ ซึ่งอาจไม่เกี่ยวข้องกับความรักเลย เช่น การคิดฝัน การจินตนาการ การได้
เห็นรูปภาพหรือการได้ยินเสียงหัวเราะของเพศตรงข้าม (Sasse, Connie R, 1994) ในระยะนี้ความคิด
ฝันทางเพศจะเกิดขึ้นบ่อยและเกิดอย่างกะทันหันอันเป็นผลทำให้มีแรงขับทางเพศ (sex drive) ที่
รุนแรงทำให้ต้องระบายนเพื่อผ่อนคลายความตึงเครียดทางเพศ ซึ่งในช่วงแรกอาจระบายในรูปของ
ความฝันที่เรียกว่า “ฝันเปียก” คือ การหลั่งอสุจิขณะหลับ การสำเร็จความใคร่ด้วยตัวเอง ในเวลาต่อมา
แรงผลักดันทางเพศในวัยนี้จะนำไปสู่การมีเพศสัมพันธ์กับเพศตรงข้าม ด้วยความอยากรู้ อยากเห็น
อยากทดลอง ส่วนเพศหญิงจะเริ่มสนใจเรื่องเพศและเพศตรงข้าม เช่นเดียวกับเพศชาย โดยการ
พยายามทำตัวให้เป็นที่ดึงดูดความสนใจของเพศตรงข้าม หรือหลงรักผู้ชายสักคนมากกว่าจะเป็นไป
ในทางด้านการทดลองมีเพศสัมพันธ์วัยรุ่นหญิง โดยทั่วไปจะมีความตื่นตัวทางเพศช้ากว่าวัยรุ่นชาย
และความต้องการที่จะบรรลุความสุขสุดยอดทางเพศก็มีความรุนแรงน้อยกว่า ในขณะที่เพศชายแทบ
ทุกคนเคยสำเร็จความใคร่ด้วยตนเองเพศหญิงจะสำเร็จความใคร่เพียง ร้อยละ 30 - 34 หรือกระทำ
หลังจากมีคู่วรรณเพศแล้ว (สุวันทนา อารีพรค และอนก อารีพรค, 2534) และอาจเนื่องมาจากการรับ

วัฒนธรรมตะวันตกและตะวันออกเข้ามามีอิทธิพลในเรื่องเพศมากขึ้น มีการจับมือหรือถูกเนื้อต้องตัวกันระหว่างหนุ่มสาว กระทำได้อย่างเปิดเผยมากขึ้นจึงมีแนวโน้มนำไปสู่การมีเพศสัมพันธ์ในวัยเรียนได้ (วันทนี วาสิกะสิน และคณะ, 2537)

การมีเพศสัมพันธ์ในวัยรุ่น มักเกิดจากการขาดการยับยั้งชั่งใจ หรือมีปัญหาทางอารมณ์ และใช้เพศสัมพันธ์เป็นการทดแทน เพศสัมพันธ์ในวัยรุ่นมักไม่ได้ยังคิดให้รอบคอบ ขาดการไตร่ตรองทำตามอารมณ์เพศ หรืออยู่ภายใต้ฤทธิ์ของสารเสพติด ทำให้เกิดปัญหาการติดโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ การตั้งครรภ์ การทำแท้ง การเลี้ยงลูกที่ไม่ถูกต้อง ปัญหาครอบครัว และกลายเป็นปัญหาสังคมในที่สุด (พนม เกตุมาน, 2535)

วันทนี วาสิกะสิน และคณะ (2537) ได้กล่าวว่าสำหรับสังคมไทยมีค่านิยมที่ไม่สนับสนุนหรือส่งเสริมให้คนในสังคมพูดคุย หรือกล่าวถึงในเรื่องเพศอย่างเปิดเผยโดยสังคมมักจะกำหนดว่า เรื่องเพศเป็นเรื่องสกปรกหยาบเข้า เรื่องต่ำ พูดถึงไม่ได้โดยเฉพาะฝ่ายหญิงสังคมไทยมีทัศนคติและการอบรมในเรื่องเพศที่เข้มงวดมาก มีกฎเกณฑ์และระเบียบเคร่งครัด โดยมีค่านิยมยกย่องผู้หญิงที่เป็นกุลสตรี จะต้องรักษานวลสงวนตัว รู้จักงานบ้านงานเรือน ไม่คบหาผู้ชาย การรู้จักกับเพศตรงข้ามนั้น อยู่ภายใต้ความดูแลของบิดามารดา หรือผู้ควบคุมในขณะเดียวกัน สังคมไทยก็มีค่านิยมยกย่องให้เพศชายเป็นใหญ่กว่าเพศหญิง และเพศชายสามารถมีประสบการณ์ทางเพศได้ทั้งก่อนและหลังสมรส โดยไม่ถือเป็นเรื่องเสียหายดังนั้นในการติดต่อทำความรู้จักกับเพศตรงข้ามในอดีตบิดามารดาจะพยายามเข้ามามีส่วนด้วยไม่ว่าหญิงหรือชาย โดยเฉพาะถ้าเป็นหญิงก็ไม่ให้ไปกับชายตามลำพัง หญิงไม่มีสิทธิ์ที่จะไปรักใคร่ ชอบใครหรือเกี่ยวพาราสีกับชายคนใดก่อน เพราะถือเป็นเรื่องเลื่อมเสียเกียรติอย่างร้ายแรงน่าอับอาย และเป็นที่ยติฉินนินทา ทำให้โอกาสที่ชายหญิงจะปล่อยตัวปล่อยใจมีเพศสัมพันธ์ก่อนสมรสจึงมีน้อย

นอกจากนี้ อัมฉพ ชูบำรุง (2542) กล่าวว่าในปัจจุบันนี้มีความคิดไปไกลถึงขนาดที่ว่าเมื่อความต้องการทางเพศมีกำลังแรง ก็ไม่ควรกอดกันหรือมีการห้ามปรามควรเปิดโอกาสให้แสวงหาความสุขให้เต็มที่โดยไม่ต้องคำนึงถึงศีลธรรมใดๆ คือให้มีอิสระในเรื่องนี้จนสุดโต่งไปเลยความคิดเช่นนี้ได้มีการนำไปปฏิบัติในหมู่นานาชาติมากมาย ถึงขนาดมีการแลกคู่นอนกัน แต่ผลของการปล่อยตัวตามใจตนเองจนไม่มีขอบเขตเช่นนี้ ทำให้เกิดปัญหาต่างๆตามมา นั่นคือการทำให้เกิดโรคนานาชนิด โดยเฉพาะโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ที่สำคัญหรือโรคเอดส์ (HIV) ซึ่งทำลายชีวิตของผู้คนลงไปมาก และเป็นเรื่องที่ยากแก่การแก้ไข นอกจากนั้นยังก่อให้เกิดความเสื่อมทรามในทางสังคมอีกด้วย ในทาง

วิชาการนั้นถือว่าหากคู่ใดสนองความต้องการทางเพศให้แก่กันและกัน โดยมีความรักใคร่ชอบพอกัน ก็ไม่ถือเป็นความผิดแต่หากมีการข่มขืนจิตใจกัน ไม่มีความรักต่อกัน และนำไปสู่อันตรายแก่ฝ่ายหนึ่ง ฝ่ายใดก็ถือว่าเป็นความผิดดังนั้นการข่มขืนกระทำชำเรา (forcible rape) การคุกคามทางเพศ (sexual harassment) จึงเป็นการกระทำที่ผิดและสามารถดำเนินคดีทางกฎหมายได้

เคนซี และคณะ (Kensley, et al. อ้างถึงใน จันทรวิภา คิลกสัมพันธ์, 2538) ได้เสนอสาเหตุของการมีเพศสัมพันธ์ก่อนการสมรส ดังนี้

- 1) เป็นการสนองเพื่อความปรารถนาทางเพศ และสนองความพอใจทางด้านร่างกายและจิตใจเพื่อความสนุกสนาน
- 2) เป็นการพิสูจน์ว่ามีความสามารถทางเพศไม่เป็นผู้ผิดปกติในเรื่องเพศ
- 3) เป็นการเตรียมตัวก่อนเข้าสู่ภาวะการสมรส หรือเป็นการปรับความต้องการทางเพศของทั้งสองฝ่ายให้เข้ากันได้
- 4) เป็นการผูกมัดฝ่ายตรงข้ามหรือสำหรับผู้หญิงบางครั้งเป็นเพราะความรักต่อเพศตรงข้าม
- 5) เป็นการทำตามความนิยมของสังคมในปัจจุบัน
- 6) เพื่อจะได้ทราบถึงปัญหาและความต้องการของอีกฝ่ายหนึ่งก่อนการสมรส
- 7) เพื่อเป็นการทดสอบว่าจะไปกันได้หรือไม่ในเรื่องเพศรส

อีกทั้งนำเสนอสาเหตุที่ทำให้ไม่มีเพศสัมพันธ์ก่อนการสมรส ดังนี้

- 1) กลัวการตั้งครรภ์นอกสมรส
- 2) กลัวอันตรายจากการทำแท้ง
- 3) กลัวติดโรคทางเพศสัมพันธ์
- 4) การตั้งครรภ์ก่อนการสมรสนำไปสู่การสมรสแบบจำยอม
- 5) มีความละอายใจ รู้สึกผิด
- 6) กลัวเสียชื่อเสียง กลัวจะล่วงรู้ถึงคนอื่น
- 7) เกิดความรู้สึกกลัวว่าคนที่มิใช่เพศสัมพันธ์ด้วยจะไม่ยอมสมรสด้วย
- 8) เป็นการกระทำที่ผิดศีลธรรม
- 9) กลัวถูกทอดทิ้ง รังเกียจ หรือหมกหมัก หมกเยื่อใย หมกคุณค่า
- 10) อาจไม่มีโอกาสจะได้กระทำ

นอกจากนี้ วิทยา นาควัชระ (2531) ได้กล่าวถึงสาเหตุที่วัยรุ่นมีเพศสัมพันธ์ก่อนแต่งงานไว้ดังนี้

- 1) วัยรุ่นชอบทดลอง อยากรู้ อยากเห็น ดังนั้นจึงมีพฤติกรรมเพศสัมพันธ์ก่อนการแต่งงานของวัยรุ่น
- 2) วัยรุ่นคิดว่าเป็นแฟชั่น เมื่อคบกันเป็นแฟนกันก็มีได้ เสียกันยิ่งไปกว่านั้นบางคนยังบอกด้วยว่า “ไม่เห็นว่าจะเสียหายอะไร”
- 3) วัยรุ่นอยากได้ความรู้สึกเป็นเจ้าของกันและกัน ซึ่งเกิดได้ทั้งชายและหญิงแต่หลังจากมีเพศสัมพันธ์ก่อนการแต่งงานกันแล้ว ความรู้สึกว่าจะจะเป็นเจ้าของซึ่งกันและกันมิได้จริงหรือไม่
- 4) วัยรุ่นรู้สึกว่าตนเองมีค่าเป็นที่ต้องการของอีกฝ่ายหนึ่ง
- 5) วัยรุ่นมีแรงผลักดันจากฮอว์โมน และสัญชาตญาณของการสืบพันธุ์

ดังนั้นอาจกล่าวได้ว่า ปัจจุบันพฤติกรรมทางเพศของวัยรุ่นในประเทศไทย เริ่มเห็นเด่นชัดกว่าแต่ก่อน เพราะการยึดมั่นในวัฒนธรรมของชาติในวัยรุ่นหย่อนยานลง เนื่องมาจากการรับวัฒนธรรมจากประเทศอื่น ๆ เข้ามาในประเทศไทย ซึ่งสิ่งเหล่านี้มีอิทธิพลแก่วัยรุ่น เช่น มีการแต่งกายอิสระ คบเพื่อนต่างเพศได้อิสระ และใกล้ชิดสนิทสนมกันง่าย ประกอบกับอิทธิพลจากสิ่งแวดล้อมภายนอก ทั้งด้านข่าวสาร ภาพยนตร์ วิทยุทัศน์ อินเทอร์เน็ต รวมทั้งสถานเริงรมย์มีมาก ทำให้วัยรุ่นขาดความยังคิดปล่อยตัวปล่อยใจให้เป็นไปตามความปรารถนาของธรรมชาติ ลืมคิดถึงความพร้อมของตนเองด้านเศรษฐกิจและสังคมจึงทำให้วัยรุ่นที่เริ่มมีความสัมพันธ์กับเพื่อนต่างเพศ มักจะมีความคิดที่แตกต่างกันออกไปโดยวัยรุ่นหญิงนั้นมีความต้องการเพียงอยากใกล้ชิดสนิทสนมรู้สึกอบอุ่นที่อยู่ใกล้ชิด ต้องการสัมผัสที่นุ่มนวลอ่อนโยน โดยไม่มีความต้องการถึงขั้นมีเพศสัมพันธ์ แต่วัยรุ่นชายมีอิทธิพลของฮอว์โมนเพศที่รุนแรงทำให้ความสนใจมีความต้องการทางเพศหรืออารมณ์ทางเพศสูง และถูกกระตุ้นได้ง่าย ยิ่งถ้ามีโอกาสสัมผัสทางกายจะยิ่งกระตุ้นความต้องการทางเพศจนถึงกับต้องการมีเพศสัมพันธ์ด้วยเสมอ โดยฝ่ายชายมักจะคิดว่าการที่ฝ่ายหญิงยินยอมให้มีการสัมผัสถูกเนื้อต้องตัวเช่นนี้ เพราะยินยอมพร้อมใจ และคงยินยอมได้มากกว่านั้นถึงขั้นยอมมีเพศสัมพันธ์กัน (พนม เกตุมาน, 2535) ซึ่งพฤติกรรมที่เพศชายแสดงออกเพียงเพื่อสนองความต้องการความพอใจของตน โดยปราศจากพื้นฐานของความรักและการยกย่องให้เกิดผลเสียจากพฤติกรรมการมีเพศสัมพันธ์ในวัยเรียนนั้นคือ ทำให้เกิดปัญหาตามมาตามมา เช่น ปัญหาการติดเชื้อ โรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ โรคเอดส์ การเรียนตกต่ำอาจต้องออกจากสถานศึกษาการตั้งครรถ์ไม่พึงประสงค์และการทำแท้ง เป็นต้น

ทั้งนี้สำหรับการศึกษารุ่นนี้พฤติกรรมการมีเพศสัมพันธ์ จึงหมายถึง การที่นักเรียนเคยมีการร่วมเพศกับเพศตรงกันข้ามในภาวะที่ยังเป็นนักเรียน หรือยังอยู่ในช่วงเวลาศึกษาเล่าเรียน ไม่พร้อมที่จะรับผิดชอบการกระทำของตนเอง ไม่สามารถหาเลี้ยงตัวเองได้ โดยไม่ผ่านพิธีการแต่งงานหรือจดทะเบียนสมรสอย่างถูกต้องตามกฎหมาย

2.3.4 พฤติกรรมเสี่ยงทางเพศของวัยรุ่น

พฤติกรรมเสี่ยงในวัยรุ่น หมายถึงการปฏิบัติที่ทำให้เสี่ยงต่อการเสียชีวิต พิการ ทูพพลภาพ เกิดผลเสียต่อสุขภาพอนามัยทั้งทางตรงและทางอ้อม (McCary et al อ้างถึงใน อรุษา จันทรวิจ, 2544) เนื่องจากนักเรียนยังขาดประสบการณ์ชีวิต รวมทั้งการพัฒนาความคิดและสติปัญญาไม่ดีพอที่จะเข้าใจถึงผลเสียที่จะตามมา ทั้งในระยะสั้นและระยะยาวจากพฤติกรรมนั้น ๆ โดยพฤติกรรมเสี่ยงของนักเรียนที่สำคัญ ได้แก่ ปัญหาการติดยาเสพติด ปัญหาการเสียชีวิตจากอุบัติเหตุ ปัญหาการฆ่าตัวตาย และปัญหาพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศเป็นต้น

พฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ (Sexual risk behavior) หมายถึง การปฏิบัติกิจกรรมทางเพศที่เสี่ยงต่อการติดเชื้อเอชไอวี หรือโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์และการตั้งครรภ์ ประกอบด้วย การมีเพศสัมพันธ์เมื่ออายุน้อย การมีคู่นอนหลายคน และการมีเพศสัมพันธ์โดยไม่ป้องกัน (McEvoy & Coupey; Taylor Seehafer & Rew อ้างถึงใน วารุณี พองแก้ว, 2558)

พฤติกรรมเสี่ยงทางเพศเป็นปัจจัยเสี่ยงสำคัญที่ทำให้เกิดปัญหาสาธารณสุข ได้แก่ โรคเอดส์และโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์อื่น ๆ การตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์การทำแท้งผิดกฎหมาย โดยเฉพาะพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศในกลุ่มวัยรุ่นที่กำลังเป็นปัญหาทั้งด้านสาธารณสุข และสังคมซึ่งมีอิทธิพลมาจากการเปลี่ยนแปลงของพัฒนาการทางร่างกาย อารมณ์ และจิตสังคมร่วมกับการเปลี่ยนแปลงของสภาพเศรษฐกิจและสังคมในยุคโลกาภิวัตน์ ที่มีค่านิยมวัตถุนิยมตามแบบประเทศตะวันตก ส่งผลต่อความสัมพันธ์ของคนในครอบครัวและโครงสร้างครอบครัว เปลี่ยนแปลงจากครอบครัวขยายไปสู่ครอบครัวเดี่ยวมากขึ้น ความเจริญก้าวหน้าของเทคโนโลยีและสื่อต่าง ๆ ทำให้วัยรุ่นต้องปรับตัวให้เหมาะสมกับการเปลี่ยนแปลงหากประสบความล้มเหลว ในการปรับตัวจะทำให้เกิดปัญหาพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม เช่น การใช้สารเสพติด การสูบบุหรี่ การดื่มสุรา และพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ ทั้งนี้พบวัยรุ่นอายุ 15 - 24 ปี ดื่มแอลกอฮอล์เพิ่มขึ้นร้อยละ 9.5 และมีสัดส่วนการดื่มหนักมากกว่ากลุ่มอายุอื่น ๆ ส่วนการสูบบุหรี่พบความชุกร้อยละ 22.4 (ยุพา พูนจำ และคณะ, 2553)

คำว่า “พฤติกรรมเสี่ยงต่อการมีเพศสัมพันธ์” ได้มีผู้ให้ความหมายไว้ดังนี้

อรอุษา จันทรวีรจ (2544) ให้ความหมายของ พฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ ว่าหมายถึง การกระทำหรือการปฏิบัติของนักเรียนที่กระทำให้เสี่ยงต่อการมีเพศสัมพันธ์ประกอบด้วยพฤติกรรม 5 ด้าน คือ การดื่มสุราหรือของมีเมา การอ่านหนังสือที่กระตุ้นอารมณ์เพศ การดูวีดิทัศน์/ ภาพยนตร์/ อินเทอร์เน็ตที่กระตุ้นอารมณ์ทางเพศ การแคะต้องสัมผัสระหว่างชายหญิงในเชิงชู้สาว และการเที่ยวสถานเริงรมย์

ณัฐนันท์ วิชัยรัมย์ (2545) ให้ความหมายของพฤติกรรมเสี่ยงต่อการมีเพศสัมพันธ์ว่า หมายถึงการกระทำหรือพฤติกรรมการปฏิบัติของนักเรียนกับเพศตรงข้าม มีผลหรือโอกาสที่จะทำให้เสี่ยงต่อการมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควรใน 6 ด้าน คือ การใช้สารเคมีกระตุ้นอารมณ์ทางเพศ และการดื่มของมีเมา การเที่ยวสถานเริงรมย์ และสถานที่พักผ่อนหย่อนใจ การเปิดรับข่าวสารจากสื่อมวลชน ในลักษณะกระตุ้นอารมณ์ทางเพศ การแคะต้องสัมผัสระหว่างชายหญิงในเชิงชู้สาว การอยู่กับเพศตรงข้ามตามลำพัง และการแต่งกายที่ล่อแหลม

บัวทิพย์ ใจตรงดี และคณะ (2545) ได้ให้ความหมายของพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศว่า หมายถึง การกระทำหรือการปฏิบัติที่เสี่ยงต่อการมีเพศสัมพันธ์เสี่ยงต่อการเกิดโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ และการตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์ ซึ่งการกระทำหรือการปฏิบัติที่เสี่ยงต่อการมีเพศสัมพันธ์ของวัยรุ่นหญิงอาจเกิดจากการอยู่ในสถานการณ์ หรือสิ่งแวดล้อมที่เสี่ยงต่อการมีเพศสัมพันธ์ ได้แก่ การอยู่ตามลำพังกับเพื่อนต่างเพศในที่สาธารณะ การแสดงความรักกับคู่อริหรือเพื่อนต่างเพศ การไปเที่ยวในสถานเริงรมย์ การไปเที่ยวค้างคืนกับเพื่อนต่างเพศโดยไม่มีผู้ใหญ่ไปด้วย การดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์หรือสารเสพติด

สำหรับปัญหาพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศที่พบในวัยรุ่นไทยมีดังนี้

1) การมีเพศสัมพันธ์เมื่ออายุน้อย (Premature sex) จากข้อมูลการเฝ้าระวังพฤติกรรมที่สัมพันธ์กับการติดเชื้อเอชไอวีในกลุ่มนักเรียนปี พ.ศ. 2554 พบวัยรุ่นไทยมีเพศสัมพันธ์เร็วขึ้น โดยเริ่มมีเพศสัมพันธ์ครั้งแรกอายุเฉลี่ย 12 ปี (เฉวตสรร นามวาท และสุปิยา จันทรมณี, 2554) ซึ่งการมีเพศสัมพันธ์ตั้งแต่ช่วงวัยรุ่นตอนต้น ทำให้เสี่ยงต่อโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์และโรคเอดส์ เนื่องจากเนื้อเยื่อบริเวณอวัยวะเพศมีความบาง ซึ่งไวต่อการติดเชื้อและมีระบบภูมิคุ้มกันต่ำกว่าผู้ใหญ่

2) การมีคู่นอนหลายคน (Multiple partners) ค่านิยมของวัยรุ่นปัจจุบันที่มีความคิดเห็นว่า การมีเพศสัมพันธ์เป็นเรื่องธรรมดาทำให้วัยรุ่นเปลี่ยนคู่อรักหรือมีคู่นอนได้หลาย ๆ คนจากการศึกษาของ ยูพา พูนขำ และคณะ (2553) พบว่าวัยรุ่นหญิงมีความคิดเห็นว่า หากยอมมีเพศสัมพันธ์กับแฟนเก่าแล้วหากคบคนใหม่ต้องยอมมีเพศสัมพันธ์ด้วยเนื่องจากกลัวแฟนใหม่ไม่รัก

3) การมีเพศสัมพันธ์โดยไม่ป้องกัน (Unprotected sex) จากผลการเฝ้าระวังพฤติกรรมที่สัมพันธ์กับการติดเชื้อเอชไอวีในกลุ่มนักเรียนประเทศไทย ปี พ.ศ. 2555 พบสัดส่วนของการใช้ถุงยางอนามัยทุกครั้งเมื่อมีเพศสัมพันธ์กับคู่นอนในรอบปีที่ผ่านมาอยู่ในระดับต่ำ (สุเปีย จันทรมณี และนิรมล ปัญสุวรรณ, 2556) และจากรายงานการศึกษาหลายฉบับพบวัยรุ่นไทยมีเพศสัมพันธ์โดยไม่ใช้ถุงยางอนามัย เช่น จากการศึกษาความเชื่อเกี่ยวกับเพศสัมพันธ์รูปแบบพฤติกรรมทางเพศของวัยรุ่นและเยาวชนในสถานศึกษาจังหวัดสงขลาอายุ 13 - 22 ปี พบการมีเพศสัมพันธ์ครั้งแรกของวัยรุ่นและใช้ถุงยางอนามัยป้องกันทั้งในเพศชายและเพศหญิงคิดเป็นร้อยละ 29.9 และ 35.2 ตามลำดับ (อนงค์ประสาธน์วันทิก และคณะ, 2552) ซึ่งวิธีการป้องกันโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์และโรคเอดส์ที่ดีที่สุดคือ การใช้ถุงยางอนามัย นอกจากนี้ยังสามารถป้องกันการตั้งครรภ์อันไม่พึงประสงค์ได้ แต่วัยรุ่นส่วนใหญ่ไม่ใช้ถุงยางอนามัยเมื่อมีเพศสัมพันธ์ทำให้เพิ่มโอกาสเสี่ยงต่อการติดเชื้อโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ และการตั้งครรภ์อันไม่พึงประสงค์ โดยพบสาเหตุที่เยาวชนส่วนใหญ่ใช้ถุงยางอนามัยไม่สม่ำเสมอ เนื่องจากประเมินพฤติกรรมคู่นอนว่าไม่มีความเสี่ยงในการติดเชื้อเอดส์ (ยูพา พูนขำ และคณะ, 2553) วัยรุ่นหญิงมีความไว้วางใจและความซื่อสัตย์ต่อคู่ของตนขาดทักษะการต่อรองเพราะขาดประสบการณ์ (รุ่งรัตน์ ศรีสุริยเวศน์, 2549) ปัจจัยที่สัมพันธ์กับการไม่ใช้ถุงยางอนามัยในวัยรุ่นชาย คือ ความรู้สึกอายที่จะซื้อถุงยางอนามัย การใช้ถุงยางอนามัยลดความรู้สึกทางเพศ ส่วนในวัยรุ่นหญิง คือ การถูกระทำรุนแรงทางเพศ การใช้ถุงยางอนามัยลดความรู้สึกทางเพศ และไม่สามารถโน้มน้าวให้คู่นอนใช้ถุงยางอนามัยได้

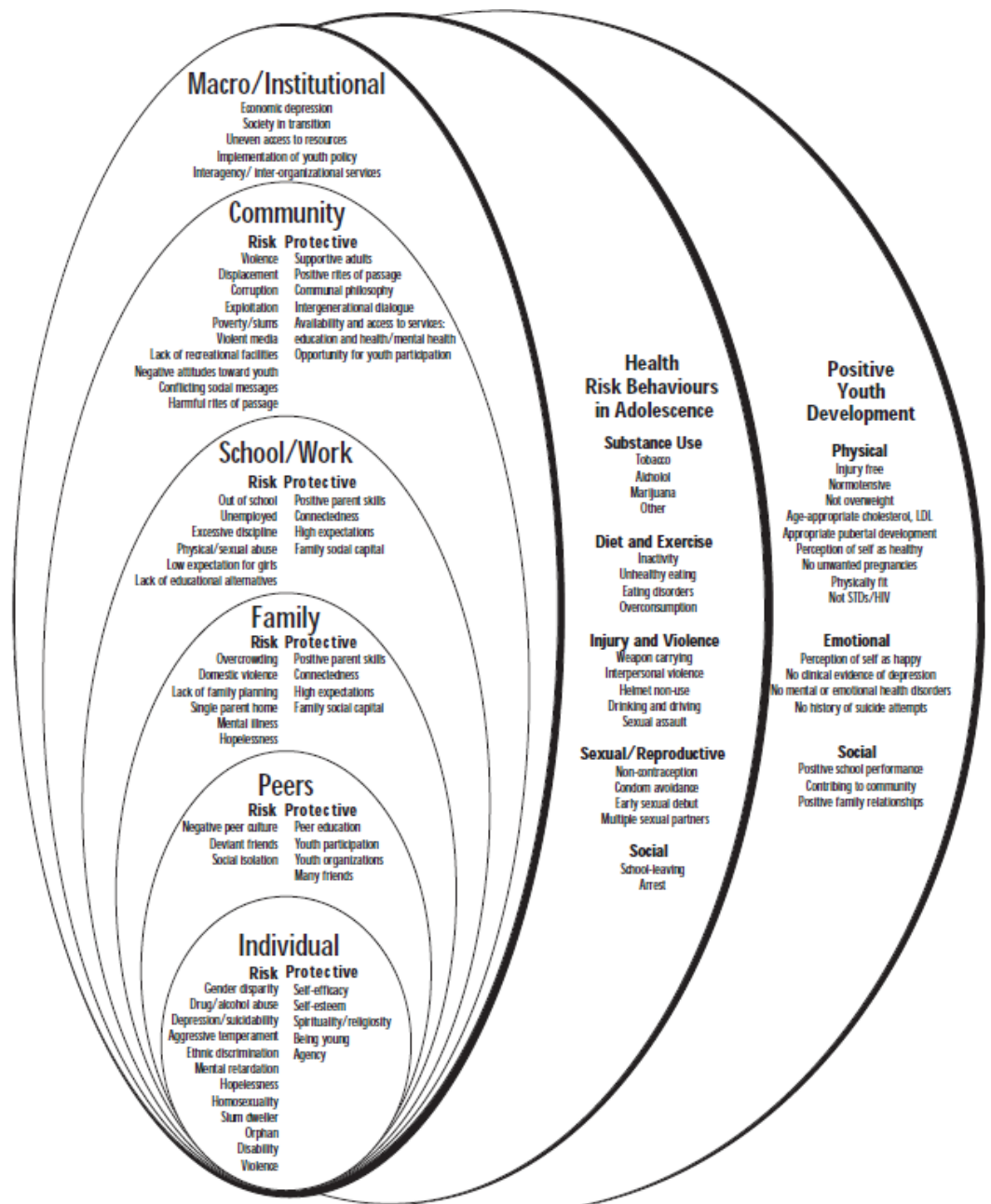
2.4 ปัจจัยเสี่ยงและปัจจัยป้องกันที่มีผลต่อการมีเพศสัมพันธ์ของวัยรุ่น

องค์การอนามัยโลก (2005) ได้ทำการศึกษาปัจจัยเสี่ยงและปัจจัยป้องกันที่มีผลต่ออนามัยวัยเจริญพันธุ์ของวัยรุ่น ในประเทศกำลังพัฒนา ซึ่ง WHO ได้รวบรวมเป็นกรอบแนวคิด พุดถึงปัจจัยเสี่ยง และปัจจัยป้องกันที่ส่งผลต่อพฤติกรรมเสี่ยงทางสุขภาพของวัยรุ่น ในส่วนบุคคล เพื่อนครอบครัว สถานศึกษา ที่ทำงาน ชุมชน ไปจนถึงในระดับมหภาค ซึ่งปัจจัยเสี่ยงและปัจจัยป้องกันนี้จะส่งผลต่อพฤติกรรมเสี่ยงทางสุขภาพของวัยรุ่น ทั้งในเรื่องของการใช้สารเสพติด เรื่องโภชนาการ

การออกกำลังกาย เรื่องของการบาดเจ็บ ความรุนแรงต่างๆ และเรื่องพฤติกรรมการเพศสัมพันธ์
อนามัยวัยเจริญพันธุ์ ซึ่งพฤติกรรมเหล่านี้ จะเป็นสิ่งที่ส่งผลต่อการพัฒนาในทางบวกของเยาวชน ทั้ง
ทางด้านร่างกาย อารมณ์ และสังคม

ผู้วิจัยสนใจในส่วนของปัจจัยเสี่ยง และปัจจัยป้องกันในส่วนบุคคล ซึ่งผลการศึกษาพบว่ามีความ
ความเหลื่อมล้ำทางเพศ การใช้สุรา/ยาเสพติด ภาวะซึมเศร้า/เคยจะฆ่าตัวตาย อารมณ์ก้าวร้าว ชาติพันธุ์
เลือกปฏิบัติ ปัญญาอ่อน สิ้นหวัง รักร่วมเพศ อยู่อาศัยในสลัม เด็กกำพร้า คนพิการ ความรุนแรง จิต
วิญญาณ/ศาสนา การเป็นเริ่มต้นเป็นวัยรุ่นสาว ปัจจัยป้องกัน ได้แก่ การรับรู้ความสามารถตนเอง
การเห็นคุณค่าในตัวเอง การมีจิตวิญญาณ เครื่องในศาสนา การเริ่มเป็นหนุ่มสาว มีหน้าที่ที่ตัวเองต้อง
รับผิดชอบ ในด้านเพื่อน มีปัจจัยเสี่ยง ได้แก่ การมีวัฒนธรรมทางลบ การมีเพื่อนที่เบี่ยงเบน ปัจจัย
ป้องกัน ได้แก่ การศึกษาของเพื่อน การมีส่วนร่วมเกี่ยวกับองค์กรเยาวชน และการมีเพื่อนจำนวนมาก
ส่วนในด้านครอบครัว มีปัจจัยเสี่ยง ได้แก่ การอยู่ในครอบครัวขนาดใหญ่เกิดความแออัด การใช้
ความรุนแรงในครอบครัวการดำเนินชีวิตโดยขาดการวางแผน การมีพ่อหรือแม่เลี้ยงเดี่ยว การมีคนใน
ครอบครัวมีประวัติเจ็บป่วยทางจิต และคนในครอบครัวมีชีวิตอยู่โดยการขาดความหวัง ส่วนปัจจัย
ป้องกันในระบับครอบครัว ได้แก่ ผู้ปกครองมีทัศนคติเชิงบวก มรณการสื่อสารที่ดีในครอบครัว มีความ
คาดหวัง และครอบครัวมีทุนทางสังคม ดังกรอบแนวคิด แสดงในภาพที่ 2.1

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

All rights reserved

ภาพที่ 2.1 กรอบแนวคิดปัจจัยเสี่ยงและปัจจัยป้องกันที่มีผลต่อการมีเพศสัมพันธ์ของวัยรุ่นจากองค์การอนามัยโลก

การมีเพศสัมพันธ์ในวัยรุ่นเป็นพฤติกรรมที่เกิดขึ้นง่ายในสังคมยุคปัจจุบันทั่วโลก รวมถึงประเทศไทยที่กำลังประสบกับผลกระทบต่างๆเพิ่มมากขึ้นจากการมีเพศสัมพันธ์ในวัยรุ่น โดยเฉพาะผลกระทบหรือปัญหาทางด้านสาธารณสุขและด้านสังคม ซึ่งปัญหาดังกล่าวที่เกิดขึ้นส่วนหนึ่งมีอิทธิพลจากธรรมชาติของวัยรุ่นที่มีพัฒนาการด้านร่างกาย และอารมณ์ที่อ่อนไหวง่าย เปลี่ยนไปตาม

สิ่งแวดลอมรอบ ๆ ตัว ความอยากรู้อยากลอง ต้องการอิสระในการคิดการตัดสินใจ และแสดงพฤติกรรมต่าง ๆ แต่วัยรุ่นยังขาดประสบการณ์ และวุฒิภาวะทางอารมณ์ต่อการตัดสินใจเลือกสิ่งที่ถูกตอง และเหมาะสมสำหรับตนเอง ประกอบกับการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างทางสังคม และวัฒนธรรมที่มีผลต่อวัยรุ่นตามกระแสนิยมแบบตะวันตก เช่น การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างครอบครัว จากครอบครัวขยายไปสู่ครอบครัวเดี่ยวมากขึ้นสมาชิกในครอบครัวให้ความสำคัญกับการทำงานให้มีรายได้มากมาย เพื่อความมั่นคงทางการเงินและความสุขของคนในครอบครัว มีผลทำให้ความสัมพันธ์ของคนในครอบครัวและบทบาทของครอบครัวในการอบรมสั่งสอนสมาชิกในครอบครัวให้เป็นคนดี มีจริยธรรมลดลง บุตรหลานขาดการดูแลเอาใจใส่ขาดความอบอุ่นจากพ่อแม่ผู้ปกครองทำให้วัยรุ่นหันไปคบและสนิทสนมกับเพื่อนมากกว่าพ่อแม่ ผู้ปกครอง (วารุณี ฟองแก้ว, 2554)

จากการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง พบว่าเพื่อนมีอิทธิพลต่อความคิดการตัดสินใจของวัยรุ่นมากกว่าครอบครัว รวมถึงเทคโนโลยีสื่อต่างๆ ที่พัฒนาก้าวหน้าไปอย่างรวดเร็ว วัยรุ่นสามารถเข้าถึงได้ง่ายโดยเฉพาะอย่างยิ่งสื่อที่เน้นเนื้อหาที่กระตุ้นอารมณ์ทางเพศ หรือเป็นต้นแบบด้านการมีเพศสัมพันธ์ของวัยรุ่น ดังนั้นการแก้ไขปัญหาผลกระทบจากการมีเพศสัมพันธ์ต่างๆ ในวัยรุ่น เช่น การท้องไม่พร้อมจนนำไปสู่การทำแท้ง การติดโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ต่างๆ ตลอดจนปัญหาทางเศรษฐกิจ และสังคมจำเป็นต้องได้รับการแก้ไขอย่างเร่งด่วน โดยความร่วมมือของทุกฝ่ายทั้งจากตัววัยรุ่นครอบครัวโรงเรียนชุมชนและสังคม (สัจจา ทาโต, 2550)

จากการทบทวนวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการมีเพศสัมพันธ์ในวัยรุ่นหลากหลายปัจจัยทั้งในระดับบุคคล ระดับครอบครัว ระดับกลุ่มเพื่อน ระดับสถานศึกษา ระดับชุมชน รวมถึงอิทธิพลของสื่อต่าง ๆ ซึ่งการศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีเพศสัมพันธ์ของวัยรุ่นมีความสำคัญต่อการช่วยแก้ปัญหาจากผลกระทบของการมีเพศสัมพันธ์ในวัยรุ่นรายละเอียดปัจจัยแต่ละด้านมีดังนี้

2.4.1 ปัจจัยส่วนบุคคล

ปัจจัยส่วนบุคคลมีความสำคัญกับการมีเพศสัมพันธ์ในวัยรุ่นมากที่สุดจากการศึกษาของ วงศ์เดือน สุวรรณศิริ และคณะ (2551) พบว่าปัจจัยระดับบุคคลมีอิทธิพลต่อการมีเพศสัมพันธ์มากที่สุดซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ รัชกาญจน์ ประกอบบุญญะศิริ (2556) โดยแยกปัจจัยส่วนบุคคลได้ดังนี้

1) เพศ เป็นลักษณะที่แตกต่างกันทางด้านสรีรวิทยา และสังคมมักกำหนดบทบาทของเพศชาย และเพศหญิง ในลักษณะที่ต่างกัน คือ เพศชายเป็นเพศที่สามารถแสดงออกด้านเพศได้มากกว่าเพศหญิง ในขณะที่เพศหญิงเป็นเพศที่ต้องรักษาวลสงวนตัว ทั้งนี้เมื่ออยู่ในวัยเด็กจะพบว่าเด็กหญิงและเด็กชายจะแตกต่างกันทางด้านร่างกายเมื่อแรกเกิดเด็กชายจะโตกว่าเด็กหญิงเล็กน้อยในระยะต่อมาเด็กหญิงจะเจริญเติบโตเร็วกว่าเด็กชายเมื่อคิดโดยเฉลี่ยแล้วเด็กหญิงจะเจริญทางเพศไปสู่วุฒิภาวะและโตกว่าเด็กชายประมาณ 1 - 2 ปี (สุชาจันทร์ เอม, 2540) และเมื่อเข้าสู่ระยะวัยรุ่นเพศหญิงและเพศชายจะมีลักษณะแตกต่างกันอย่างชัดเจนเรียกพัฒนาการทางเพศระยะนี้ว่าลักษณะทางเพศขั้นที่สอง (secondary sex characteristics) ในระยะนี้วัยรุ่นมักมีปัญหาเกี่ยวกับการปรับตัว (พึงพิศ จักรปิง, 2539) ซึ่งการปรับตัวของวัยรุ่นที่มีปัญหาจะเกี่ยวโยงกับการเริ่มมีพฤติกรรมเสี่ยงในด้านต่าง ๆ ของวัยรุ่น

อย่างไรก็ดี ธรรมชาติของมนุษย์ชอบอยู่รวมกันเป็นกลุ่มซึ่งต้องมีปฏิสัมพันธ์ต่อกัน ความสัมพันธ์ระหว่างเพศชายและเพศหญิง จึงเป็นสิ่งจำเป็นในสังคมและถือเป็นจุดเริ่มต้นที่จะนำไปสู่การใช้ชีวิตร่วมกันของชายและหญิง ซึ่ง เนสส์ และฟิชเชอร์ (Nass & Fisher, 1988 อ้างถึงใน อนงค์ ชีระพันธ์, 2544) ได้กล่าวถึงการลำดับความสัมพันธ์ทางเพศของวัยรุ่นไว้ว่า มักจะเริ่มต้นจากการเกี่ยวกับเพื่อนสนิทบางคนในกลุ่มเพศเดียวกันก่อนต่อมาเป็นเกี่ยวกับเพื่อนทั้งสองเพศเป็นกลุ่มหรือนัดทำกิจกรรมต่างๆร่วมกัน จากนั้นจะเป็นการนัดเกี่ยวกับคูรัก (dating) เพื่อที่จะได้มีโอกาสได้ใกล้ชิดสนิทสนมและเรียนรู้ซึ่งกันและกัน โดยพฤติกรรมทางเพศจะเริ่มต้นจากการจับมือ การจูบ การโอบกอดการเดินราที่ใกล้ชิดและวัยรุ่นชายอาจมีพฤติกรรมที่เกินขอบเขตโดยการแตะต้องลูบคลำร่างกายของฝ่ายหญิงทั้งระดับท่อนบนและท่อนล่างซึ่งการที่วัยรุ่นหญิงเปิดโอกาสให้เพศตรงข้ามถูกเนื้อต้องตัวและมีการเล้าโลมได้ร่วมกับความรู้สึกลงทางเพศ ซึ่งเป็นแรงขับตามธรรมชาติอยู่แล้วจะเป็นขั้นแรกที่น่าไปสู่การมีเพศสัมพันธ์กันที่ดีที่สุด

ในช่วงของการนัดหมายและการไปมาหาสู่กันนั้น ชายหญิงจะมีปฏิสัมพันธ์ต่อกันตามกระบวนการและขั้นตอนการเปลี่ยนแปลงสัมพันธ์ภาพที่มีต่อกันซึ่งจะแน่นแฟ้นยิ่งขึ้นเรื่อยๆ ตามลำดับ พฤติกรรมที่อาจเกิดขึ้นโดยการจัดลำดับจากพฤติกรรมที่น้อยที่สุดไปยังพฤติกรรมที่มากที่สุดของความสัมพันธ์ระหว่างชายและหญิงมี 8 ลักษณะได้แก่ ไม่มีการถูกเนื้อต้องตัวกันมีการจูบที่หน้าผากหรือหอมแก้มเบาๆ ตอนกลางคืนมีการโอบกอดและการจูบเล็กๆ น้อยๆแต่บ่อยครั้งมีการโอบกอดและจูบที่ลึกซึ่งเพิ่มขึ้นมีการกอดรัด (ในระดับท่อนบนของร่างกาย) มีการกอดรัดอย่างหนักหน่วงมีการสำเร็จความใคร่ให้กันและกันและมีเพศสัมพันธ์กันมากที่สุด (จันทร์วิภา ดิลกสัมพันธ์, 2543)

ดังนั้นอาจกล่าวได้ว่า พัฒนาการทางด้านร่างกายที่มีอิทธิพลของฮอร์โมนเพศต่างชนิดกันทำให้ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีเพศสัมพันธ์ในวัยรุ่น ทั้งเพศชายและเพศหญิงมีความแตกต่างกันซึ่งจากการศึกษาของ ประพิมพร อ้นพาพรหม (2543) ได้ศึกษาค่านิยมและพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสังกัดกระทรวงศึกษาธิการในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่านักเรียนเคยจับมือถือแขนกับคู่อรักหรือเพศตรงข้ามร้อยละ 66.8 โดยมีสาเหตุมาจากความรัก ความเสน่หาเป็นส่วนมากร้อยละ 29.30 และนักเรียนเคยกอดจูบกับคู่อรักหรือเพศตรงข้ามร้อยละ 40.8 สาเหตุของการกอดจูบคู่อรักหรือเพศตรงข้ามส่วนมากเกิดจากรักความเสน่หาร้อยละ 25.90 และสถานที่ที่นักเรียนกอดจูบกับคู่อรักหรือเพศตรงข้ามส่วนมากคือ ที่พักร้อยละ 58.90 รองลงมา คือ โรงภาพยนตร์ที่สาธารณะที่อื่น ๆ และสถานศึกษาร้อยละ 21.46, 11.87, 5.02 และ 2.74 ตามลำดับ

จิราวรรณ แทนวัฒนกุล (2544) ได้ศึกษาเรื่องพฤติกรรมทางเพศของวัยรุ่น : กรณีศึกษาวัยรุ่นของมหาวิทยาลัยแห่งหนึ่งในภาคอีสานกลุ่มตัวอย่างคือนักเรียนชั้นปีที่ 2 ที่ลงทะเบียนเรียนวิชาเพศศึกษาภาคฤดูร้อนปีการศึกษา 2542 จำนวน 60 คนผลการวิจัย พบว่า กลุ่มตัวอย่างเพศชายและเพศหญิงมีประสบการณ์ทางเพศในด้านความรักครั้งแรกมีอายุเฉลี่ยคือ 13.45 ปี และ 15.35 ปีตามลำดับและกลุ่มตัวอย่างเพศชาย ร้อยละ 75.00 เคยมีนัดเมื่ออายุ 16 - 17 ปี และกลุ่มตัวอย่างเพศหญิง ร้อยละ 30.00 เคยมีนัดเมื่ออายุ 18 - 19 ปีกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดเห็นว่าการถูกเนื้อต้องตัวเป็นสิ่งปกติของคนรักกันกลุ่มตัวอย่างเพศชาย ร้อยละ 20.00 เคยมีเพศสัมพันธ์ และร้อยละ 83.33 มีเพศสัมพันธ์กับเพื่อนนักเรียนหญิงด้วยกัน

อนงค์ ชีระพันธ์ (2544) ได้ศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมทางเพศของวัยรุ่นในโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดกรมสามัญศึกษาจังหวัดขอนแก่นกลุ่มตัวอย่าง คือนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 - 6 จำนวน 400 คนพบว่ากลุ่มตัวอย่างร้อยละ 27.0 เคยมีเพศสัมพันธ์ที่ลึกซึ่งต่อกันเพื่อถ่ายทอดความสุขให้แก่กันร้อยละ 49.80 เคยจับมือถือแขนร้อยละ 32.30 มีการกอดจูบได้ กระตุ้นอารมณ์ให้แก่กัน โดยปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมทางเพศของวัยรุ่น ได้แก่ การทำกิจกรรมกลุ่มของเพื่อนที่คบเนื้อหาของข้อมูลที่ได้รับอายุรูปแบบการอบรมเลี้ยงดูในครอบครัวที่ไม่เหมาะสมทัศนคติต่อเรื่องเพศส่วนปัจจัยที่ไม่มีผลต่อพฤติกรรมทางเพศของวัยรุ่น ได้แก่ เพศบุคคลที่อาศัยอยู่ด้วยการตระหนักรู้ตนเองในเรื่องเพศสัมพันธ์ภาพในครอบครัวและการอบรมสั่งสอนในเรื่องเพศในครอบครัว

อรอุษา จันทรวีรุษ (2544) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาจังหวัดสมุทรปราการผลการศึกษา พบว่าการติดต่อสัมพันธ์ระหว่างชายหญิงในเชิงชู้สาวมีความสัมพันธ์กับการมีเพศสัมพันธ์ของนักเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และเมื่อพิจารณาการติดต่อสัมพันธ์ระหว่างชายหญิงในเชิงชู้สาว พบว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีพฤติกรรมกรรมการติดต่อสัมพันธ์ระหว่างชายหญิงในเชิงชู้สาวมีเพศสัมพันธ์ถึงร้อยละ 25.3 ในขณะที่นักเรียนที่ไม่มีพฤติกรรมกรรมการสัมผัสติดต่อระหว่างชายหญิงในเชิงชู้สาวมีเพศสัมพันธ์ถึงร้อยละ 1.7

ณัฐกานต์ อมาตยกุล (2548) ได้ศึกษาปัจจัยที่ทำให้นักเรียนนักศึกษาหญิงมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร พบว่าสาเหตุที่ทำให้นักเรียนหญิงมีเพศสัมพันธ์กับแฟนมาจากความไวใจ อีกทั้งยังมีปัจจัยภายนอกเช่น ปัญหาครอบครัว และเพื่อน

World Health Organization (WHO) (2006) พบว่าวัยรุ่นชายมีเพศสัมพันธ์เมื่ออายุน้อยมากกว่าวัยรุ่นหญิง แต่จากการศึกษาของ ชุตินฉัตร รัตนวิบูลย์ และคณะ (2552) พบว่าวัยรุ่นหญิงเริ่มมีเพศสัมพันธ์ครั้งแรกมากกว่าเพศชาย

แนนเลสตา และ โรเบิร์ต (Nanlesta A. and Robert Wm., 2012) ได้ศึกษาถึงปัจจัยเสี่ยงและปัจจัยป้องกันเกี่ยวกับสุขภาพทางเพศและการอนามัยวัยเจริญพันธุ์ของวัยรุ่นที่สื่อสารภาษาอังกฤษในแคริเบียน พบว่า จากการศึกษาผลการศึกษา 30 เรื่องในระดับบุคคลนั้น เพศการมีทัศนคติเรื่องเพศที่ดี และสุขภาพจิตที่ดีนั้น เป็นสิ่งสำคัญที่มีผลโดยตรงต่อสุขภาพทางเพศและการอนามัยวัยเจริญพันธุ์ของวัยรุ่น นอกจากนี้ยังมีปัจจัยภายในที่เกี่ยวกับความสัมพันธ์ในครอบครัว ความสัมพันธ์ระหว่างผู้ปกครองกับวัยรุ่น การใส่ใจสุขภาพจิตและความรุนแรงในครอบครัว มีบุคคลในครอบครัวมีปัญหาเสพติด และความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อนก็เป็นปัจจัยที่สำคัญของพฤติกรรมทางเพศของวัยรุ่นในระดับมหภาคทัศนคติเกี่ยวกับเรื่องเพศของสังคมก็มีผลกับพฤติกรรมทางเพศของวัยรุ่นทำให้การการมีเพศสัมพันธ์เพิ่มขึ้น

เสี่ยวยู ซู และคณะ (XiayunZuo, Chaohua Lou, ErshengGao, et al , 2012) ได้ศึกษาทัศนคติและพฤติกรรมการมีเพศสัมพันธ์ก่อนสมรสของเพศชายและเพศหญิง พบว่าเพศชายยอมรับเรื่องการมีเพศสัมพันธ์ก่อนแต่งงาน และมองว่าเป็นเรื่องจำเป็น มากกว่าเพศหญิง และพบว่าเพศหญิงที่เซียงไฮ้ มองว่าการมีเพศสัมพันธ์ก่อนแต่งงานนั้นเป็นการเอาใจใส่ และเชื่อฟังฝ่ายชาย ก่อนการสมรส สอดคล้องกับทัศนคติของหญิงและชายในเมืองไทเป

ทั้งนี้อาจสรุปได้ว่า การแต่ต้องสัมผัสร่างกายกับเพศตรงข้ามด้วยความพึงพอใจและความเสน่หานั้น เห็นว่าเป็นสิ่งที่สามารถปฏิบัติได้ และเป็นเรื่องไม่เสียหายแต่อาจพัฒนานำไปสู่การมีเพศสัมพันธ์ได้ง่าย ดังนั้นการสัมผัสร่างกายเพศตรงข้ามจึงเป็นพฤติกรรมเสี่ยงต่อการมีเพศสัมพันธ์ของนักเรียน

2) อายุการศึกษาพัฒนาการของวัยรุ่นแบ่งตามช่วงอายุ คือวัยรุ่นตอนต้น วัยรุ่นตอนกลาง และวัยรุ่นตอนปลายในแต่ละช่วงมีความแตกต่างของการเปลี่ยนแปลงทั้งร่างกาย จิตใจ อารมณ์และสังคมซึ่งมีผลต่อการมีเพศสัมพันธ์ของวัยรุ่น จากการศึกษาขององค์การอนามัยโลกพบการมีเพศสัมพันธ์ของวัยรุ่นเพิ่มขึ้นตามอายุ (World Health Organization [WHO], 2006)

3) กลุ่มชาติพันธุ์แต่ละชาติพันธุ์มีความแตกต่างทางสังคมและวัฒนธรรม ซึ่งมีผลต่อการมีเพศสัมพันธ์ในวัยรุ่นที่ต่างกัน ดังจะเห็นได้จากความเชื่อในแต่ละสังคมวัฒนธรรมที่แตกต่างกันเช่น วัฒนธรรมของชาวเขาเผ่ากระเหรี่ยงที่มีความเชื่อเรื่องผี ก่อให้เกิดหากหนุ่มสาวถูกเนื้อต้องตัวกันจะถือว่าผี หรือผีวัฒนธรรมประเพณีจะทำให้คนๆนั้นหรือคนในครอบครัวเจ็บป่วย ไม่สบายแต่บางชนเผ่านิยมการแต่งงานเมื่ออายุน้อย โดยมีค่านิยมมีบุตรจำนวนมากเพื่อช่วยทำงานภาคเกษตรกรรมบางกลุ่มไม่ถือว่าการมีเพศสัมพันธ์ก่อนแต่งเป็นเรื่องผิดประเพณี แต่กลับมีประเพณีหนุ่มจีบสาวที่สนับสนุนการมีเพศสัมพันธ์ก่อนแต่ง สอดคล้องกับการศึกษาของ Homma et al. (2014) ที่พบว่าลักษณะชาติพันธุ์มีความสัมพันธ์กับการเริ่มมีเพศสัมพันธ์ในวัยรุ่นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

4) ที่อยู่อาศัยวัยรุ่นที่อาศัยอยู่ในเมืองได้รับอิทธิพลจากสิ่งแวดล้อมต่างๆที่เป็นสิ่งยั่วยุทางเพศมากกว่าชนบททั้งความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยีสื่อต่างๆวิถีชีวิตในเมืองที่ต้องแข่งกับเวลาซึ่งจากการศึกษาของ World Health Organization (WHO) (2005) พบวัยรุ่นที่อาศัยอยู่ในเมืองมีอัตราการมีเพศสัมพันธ์มากกว่าวัยรุ่นในชนบท

5) ระดับการศึกษาการศึกษาเป็นรากฐานของการสร้างความรู้และพัฒนาบุคลากรในทุกด้าน เป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมสุขภาพจากการศึกษาขององค์การอนามัยโลกพบการมีเพศสัมพันธ์ในวัยรุ่นชายที่มีระดับการศึกษาสูงขึ้นเพิ่มขึ้นแต่ในวัยรุ่นหญิงกลับลดลง

6) ผลการเรียนรู้จากการศึกษาของ ชุตติมณฑน์ รัตนวิบูลย์ และคณะ (2552) พบว่าวัยรุ่นที่มีเกรดเฉลี่ยต่ำมีความสัมพันธ์กับการมีเพศสัมพันธ์ในวัยรุ่น และพบว่านักเรียนชายที่เคยเรียนซ้ำชั้นเรียนมีอัตราการมีเพศสัมพันธ์มากกว่านักเรียนที่ไม่เคยซ้ำชั้น

7) เงินค่าใช้จ่ายที่ได้รับรายสัปดาห์ จากการศึกษาวัยรุ่นบางคนยอมมีเพศสัมพันธ์เพื่อแลกกับเงินหรือสิ่งของเนื่องจากทางบ้านมีฐานะยากจนต้องหาค่าใช้จ่ายต่างๆเองการยอมมีเพศสัมพันธ์กับคนที่ให้เงินใช้จ่ายจึงเป็นทางเลือกหนึ่งของวัยรุ่น (ชุดิมนฑณ์ รัตนวิบูลย์ และคณะ, 2552)

8) การเห็นคุณค่าในตนเอง (Self - esteem) เป็นความรู้สึกที่เกิดจากการประเมินตนเองในด้านความสำคัญความสามารถคุณความดี และพลังอำนาจในตนเองแล้วเกิดความภูมิใจและนับถือตนเองกล่าวคือ ไม่กลัวคนอื่นจะไม่รักและทอดทิ้งโดยขาดเหตุผล รู้สึกพอใจในตนเองมีแรงบันดาลใจในการทำสิ่งต่าง ๆ ให้ประสบความสำเร็จ (สัจจา ทาโต, 2550) การเห็นคุณค่าในตนเอง (Self - esteem) หรือมีความภาคภูมิใจในตนเองช่วยป้องกันการมีเพศสัมพันธ์ก่อนเวลาอันควร (สุวรรณา เรื่องกาญจนเศรษฐ์, 2549) ดังนั้นการไม่เห็นคุณค่าในตนเองหรือกลัวคนอื่นจะไม่รักหรือทิ้งไปเป็นปัจจัยเสี่ยงต่อการมีเพศสัมพันธ์ในวัยรุ่นดังการศึกษาของ นิรมล เมืองโสม (2543) พบว่า วัยรุ่นหญิงกลัวคนรักทิ้ง ไปหากไม่ยอมมีเพศสัมพันธ์กับคนรักสอดคล้องกับการศึกษาของ จักรกฤษณ์ พิญาพวงษ์ (2552) ที่พบว่า วัยรุ่นชายคิดว่าผู้หญิงไม่กล้าปฏิเสธการมีเพศสัมพันธ์เพราะกลัวผู้ชายจะไปมีเพศสัมพันธ์กับผู้หญิงคนอื่น

9) ทักษะคิดที่เห็นด้วยกับการมีเพศสัมพันธ์ในวัยรุ่นจากการศึกษาของวารุณี ฟองแก้วและคณะ (2549) พบว่าวัยรุ่นที่มีความเชื่อหรือทัศนคติสนับสนุนการมีเพศสัมพันธ์มีแนวโน้มที่จะมีเพศสัมพันธ์เพิ่มขึ้นทั้งวัยรุ่นชายและวัยรุ่นหญิงคิดเป็น 2.9 และ 3.9 เท่า ตามลำดับ ซึ่งปัจจุบันจากการศึกษาหลายฉบับ พบว่าวัยรุ่นมีทัศนคติที่สนับสนุนการมีเพศสัมพันธ์และเพิ่มความเสี่ยงต่อการมีเพศสัมพันธ์หลายประการ เช่น การมีเพศสัมพันธ์กับแฟนกิ๊กหรือเพื่อนเป็นเรื่องธรรมดา ไม่ใช่เรื่องเสียหาย แต่ให้รู้จักการป้องกันการตั้งครรภ์หรือโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ การมีเพศสัมพันธ์เป็นการแสดงความรักต่อแฟนและเป็นการผูกมัดแฟน (ฉัฐการ อมาตยกุล, 2548) การใช้ถุงยางอนามัยทำให้มีเพศสัมพันธ์มากขึ้นเพราะไม่เสี่ยงต่อการตั้งครรภ์ (อนงค์ ประสาธน์วนกิจ และคณะ, 2552) การมีแฟนหรือกิ๊กในวัยเรียนเป็นเรื่องธรรมดาการอยู่ตามลำพังกับแฟนหรือผู้ชายที่ไม่ใช่แฟนอาจมีเพศสัมพันธ์ได้ถ้ามีอารมณ์ทางเพศ (สุวรรณฉิ ประดิษฐ์, 2554)

10) ฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวนับว่ามีส่วนสำคัญโดยเฉพาะรายได้ เป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้วัยรุ่นมีความสามารถในการใช้จ่ายในการเที่ยวสถานเริงรมย์ต่างๆ อันอาจนำไปสู่การมีพฤติกรรมเสี่ยงต่อการมีเพศสัมพันธ์ได้ง่าย การที่เด็กวัยรุ่นจะไปเที่ยวสถานเริงรมย์ต่าง ๆ นั้น

ต้องอาศัยเงินจากบิดามารดาหรือครอบครัวเป็นค่าใช้จ่ายเนื่องจากเงินเป็นปัจจัยหลักในการซื้อบริการต่าง ๆ จากการศึกษาของ จรรยา ดวงแก้ว (2539) พบว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีค่าใช้จ่ายที่ได้รับสูงกว่ามีความสัมพันธ์กับการดื่มสุราหรือของมีนเมาการไปเที่ยวสถานเริงรมย์และการดูภาพยนตร์ที่ระดับอารมณ์เพศมากกว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีค่าใช้จ่ายที่ได้รับน้อยกว่าและสอดคล้องกับการศึกษาของ อรุษา จันทวิรุจ (2544) พบว่านักเรียนที่ได้รับค่าใช้จ่ายในการเรียนสูงมีแนวโน้มที่จะมีพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศมากขึ้น โดยพบว่านักเรียนที่ได้รับค่าใช้จ่ายในการเรียนมากกว่า 50 บาท/วันมีแนวโน้มที่จะมีพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศมากกว่านักเรียนที่ได้รับค่าใช้จ่าย 41-50 บาท/วันและน้อยกว่าหรือเท่ากับ 40 บาท/วันจะเห็นได้ว่าค่าใช้จ่ายที่ได้รับสะท้อนให้เห็นถึงอำนาจในการซื้อบริการหรือการเที่ยวสถานเริงรมย์ดังนั้นถ้าวัยรุ่นที่ได้รับค่าใช้จ่ายมากจะมีโอกาสไปเที่ยวสถานเริงรมย์มากจึงทำให้มีโอกาสเกิดพฤติกรรมเสี่ยงในการมีเพศสัมพันธ์ได้มากขึ้น

11) การใช้สารเสพติดการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์และการสูบบุหรี่ เนื่องจากสังคมไทยในปัจจุบัน พฤติกรรมการดื่มสุราถือเป็นเรื่องปกติธรรมดาที่พบเห็น โดยทั่วไปดังเช่นการศึกษาของ อาภา สิริวงศ์ ณ อยุธยา และคณะ (2544) ที่ศึกษาเกี่ยวกับการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์พบว่า มีคนไทยที่ดื่มสุราจนเป็นนิสัย 1.6 ล้านคน และถ้านับรวมผู้ดื่มสุราในปริมาณและสัดส่วนต่างๆ รวมไปถึงสุราเถื่อนมีมากถึง 26 ล้านคนซึ่งในจำนวนนี้มีจำนวนเด็กวัยรุ่นรวมอยู่ด้วย เพราะวัยรุ่นเป็นช่วงวัยที่กำลังเปลี่ยนแปลงทัศนคติและสร้างเอกลักษณ์ของตนเองมีความขัดแย้งและมีความเครียด อันเนื่องมาจากการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของสรีระอารมณ์ความรู้สึกต่างๆ เป็นวัยที่ต้องการการดูแลเอาใจใส่ต้องการแบบอย่างที่ดีในการเลียนแบบต้องการการยอมรับจากกลุ่มเพื่อนและชอบอยู่กับเพื่อนๆ เป็นกลุ่มในวัยนี้ถ้ามีเหตุการณ์หรือสภาวะแวดล้อมที่ทำให้จิตใจไม่สบายหรือว่าวุ่นใจ หรือถูกเพื่อนชักชวนอาจเป็นการผลักดันให้วัยรุ่นหันเข้าหาสุรา

นอกจากนี้ยังพบว่าวัยรุ่นในปัจจุบันมีพฤติกรรมการดื่มสุราและของมีนเมาในช่วงงานเทศกาลงานสังสรรค์ของกลุ่ม และนิยมไปเที่ยวกลางคืนตามสถานบันเทิงต่าง ๆ ซึ่งในสถานบันเทิงส่วนใหญ่นั้นมีการจำหน่ายเครื่องดื่มที่ผสมแอลกอฮอล์อยู่ด้วยเสมอ และพบว่าหลังจากที่วัยรุ่นได้ดื่มเครื่องดื่มที่ผสมแอลกอฮอล์เหล่านั้นแล้ว ส่วนใหญ่จะจบลงด้วยการมีเพศสัมพันธ์ และเมื่อดื่มเครื่องดื่มเหล่านี้เข้าไปทำให้ปริมาณแอลกอฮอล์ในร่างกายมากขึ้นฤทธิ์ของแอลกอฮอล์ทำให้ความสามารถในการเรียนรู้สมาธิและการรับรู้สิ่งต่างๆ ลดลงขาดการยับยั้งชั่งใจความรู้สึกกลัวสิ่งต่างๆ ลดลงสติสัมปชัญญะเสียไปกล้าแสดงพฤติกรรมในลักษณะต่างๆ มากขึ้นจนบางครั้งแสดงพฤติกรรมก้าวร้าวกล้าพูดหยาบกล้าแสดงความรู้สึกทางเพศหรือกล้าแสดงพฤติกรรมทางเพศที่เคย

เก็บกวาดไว้ ดังนั้นการดื่มเครื่องดื่มที่ผสมแอลกอฮอล์เข้าไปจึงทำให้มีโอกาสเกิดเพศสัมพันธ์ขึ้นระหว่างนักเที่ยวกลางคืนด้วยกัน

จากการศึกษาของ กาญจนา ปฎิยูทธ (2541) ได้ศึกษาเรื่องค่านิยมเกี่ยวกับพฤติกรรมทางเพศและอำนาจแห่งตนในการควบคุมทางสุขภาพที่มีความสัมพันธ์ กับพฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดเชื้อ โรคทางเพศสัมพันธ์ของนักเรียนวัยรุ่นในจังหวัดนครศรีธรรมราช ผลการศึกษาพบว่า สิ่งทีกระตุ้นก่อนการมีเพศสัมพันธ์ พบว่ามีการดื่มสุราจนเมาเป็นบางครั้งถึงเมาทุกครั้ง มากถึงร้อยละ 70.6

จากการศึกษาของ ททัยรัตน์ กิจบำรุง (2546) ได้ศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีเพศสัมพันธ์ของนักเรียนอาชีวศึกษาหญิงสังกัดอาชีวศึกษาเขตกรุงเทพมหานคร พบว่ากลุ่มตัวอย่างที่เคยใช้เครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ เช่น ไวน์ เบียร์ สุรา ส่วนใหญ่มีเพศสัมพันธ์ร้อยละ 53.75 โดยจำนวนครั้งของการใช้เครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ 1 - 2 ครั้ง/เดือนจากคูรักชั๊กชวน ถูกลมอมเมาและเพื่อระบายความเครียด

พนอวดี จันทนา (2547) ได้ศึกษาพฤติกรรมเสี่ยงต่อการมีเพศสัมพันธ์ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ในชุมชนเกาะสมุย พบว่าพฤติกรรมเสี่ยงต่อการมีเพศสัมพันธ์ประกอบด้วยพฤติกรรม 3 ด้าน คือการดื่มเครื่องดื่มที่ผสมแอลกอฮอล์ การเปิดรับสื่อสิ่งกระตุ้นอารมณ์เพศ และการสัมผัสร่างกายเพศตรงข้าม

ฐิติพร ینگ์ถาวรวงศ์ และคณะ (2550) ศึกษาพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศของวัยรุ่นหญิงในโรงเรียนอาชีวศึกษา พบว่า การมีเพศสัมพันธ์ครั้งแรกตั้งแต่ 12-19 ปี มีเพศสัมพันธ์ครั้งแรกกับคนรักโดยไม่มีการป้องกันโรคติดต่อหรือการตั้งครรภ์ เพื่อนมีอิทธิพลในการชักนำให้มีเพศสัมพันธ์ซึ่งมักเกิดขึ้นหลังการดื่มแอลกอฮอล์ ส่วนใหญ่ดูเวปไซต์ วิชิตี เป็นสื่อในการกระตุ้นให้มีความรู้สึกลงทางเพศ

ดังนั้นจึงสรุปได้ว่าการดื่มเครื่องดื่มที่มีส่วนผสมของแอลกอฮอล์น่าจะมี ความสัมพันธ์กับพฤติกรรมเสี่ยงต่อการมีเพศสัมพันธ์ เพราะการดื่มเครื่องดื่มที่มีส่วนผสมของแอลกอฮอล์จะทำให้ไม่สามารถคุมสติขาดความยับยั้งชั่งใจและถูกชักจูงให้มีเพศสัมพันธ์ได้ง่าย ก่อให้เกิดพฤติกรรมเสี่ยงต่อการมีเพศสัมพันธ์ได้กล่าวคือ นักเรียนที่ดื่มเครื่องดื่มที่

ผสมของแอลกอฮอล์จะมีพฤติกรรมเสี่ยงต่อการมีเพศสัมพันธ์มากกว่านักเรียนที่ไม่ดื่มเครื่องดื่มที่ผสมของแอลกอฮอล์

12) การได้รับสื่อกระตุ้นอารมณ์ทางเพศ

การเปิดรับข่าวสารจากสื่อในลักษณะกระตุ้นอารมณ์ทางเพศโลกในยุคปัจจุบัน อาจเรียกได้ว่าเป็นยุคโลกาภิวัตน์ ซึ่งเป็นยุคที่มีวิวัฒนาการของข้อมูลข่าวสารด้วยเทคโนโลยีทันสมัย ทำให้สามารถถ่ายทอดข่าวสารต่างๆรวมทั้งข้อมูลเกี่ยวกับเรื่องเพศผ่านสื่อต่างๆ เช่น วิทยุ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ อินเทอร์เน็ต ได้อย่างรวดเร็วประชาชนรวมถึงวัยรุ่นสามารถเข้าถึงข่าวสารต่างๆได้โดยไม่ยากนัก โดยเฉพาะในสังคมเมืองวัยรุ่นจึงมีโอกาสสัมผัสกับสื่อมวลชนหลายๆแขนง ซึ่งสื่อต่างๆนั้นมีอิทธิพลต่อความคิดและพฤติกรรมของวัยรุ่น ในทางบวกและทางลบแต่สิ่งที่น่าห่วงใยคือมีสื่อมวลชนจำนวนมากไม่น้อยที่จัดทำโดยหวังเพียงผลทางธุรกิจโดยไม่คำนึงถึงผลเสียที่จะเกิดแก่วัยรุ่น สิ่งที่น่าประหลาดคือวัยรุ่นได้สัมผัสกับสื่อที่ให้ข้อมูลข่าวสารที่ไม่เหมาะสม อาทิ ภาพเปลือยโป๊ อาจนำไปสู่พฤติกรรมทางเพศก่อนเวลาอันสมควรได้โดยง่าย หนังสือ และวิดีโอประเภทช่วยต่อความรู้สึทางเพศของวัยรุ่นปรากฏอยู่ในท้องตลาดจำนวนมากมาจากการวิจัยของคณะกรรมการวิจัยภาพยนตร์ซึ่งสำรวจปฏิภนของวัยรุ่นอายุ 14 - 18 ปีที่กระทำความผิดและถูกกักขังในสถานอบรมที่มีต่อภาพยนตร์พบว่ามีความแตกต่างกัน เช่น อยากไปเที่ยวงานราตรีสโมสร มีความรู้สึกตื่นเต้นทางกามารมณ์ หลังจากได้ดูภาพยนตร์ที่แสดงถึงการชั่วร้ายอารมณ์และวัยรุ่นบางคนมีเพศสัมพันธ์กับเพื่อนต่างเพศ เป็นต้น

ประพิมพร อ้นพาพรหม (2543) ได้ศึกษาค่านิยมทางเพศและพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 6 ในโรงเรียนสังกัดกระทรวงศึกษาธิการในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า นักเรียนเคยใช้สื่อที่กระตุ้นอารมณ์ทางเพศมากถึง ร้อยละ 78.8 ประเภทสื่อที่ใช้มากที่สุดคือ หนังสือ ร้อยละ 24.54 รองลงมาคือ วิทยุ โทรทัศน์ วิทยุ โทรทัศน์ อินเทอร์เน็ต ร้อยละ 23.96 19.79 16.66 และ 14.24 ตามลำดับแหล่งของสื่อที่กระตุ้นอารมณ์ทางเพศของนักเรียนได้มาโดยการยืมเพื่อน หรือคนรู้จัก ร้อยละ 54.52 รองลงมาคือ การซื้อ ร้อยละ 21.95 สำหรับสาเหตุของการใช้สื่อที่กระตุ้นอารมณ์ทางเพศส่วนมากของนักเรียนมาจากอยากลอง ร้อยละ 49.76 รองลงมาคือ เพื่อนชักชวน ร้อยละ 41.02 เป็นต้น

ชื่นสุมน อุกฤษณ์ วิริยะ (2543) ได้ทำการวิจัยเรื่องอิทธิพลของความสัมพันธ์ภายในครอบครัวที่มีผลต่อพฤติกรรมเปิดรับสื่อวิทยุ โทรทัศน์ ประเภทเอ็กซ์ของเยาวชนไทยที่อยู่ใน

สถานศึกษาในเขตกรุงเทพมหานครกลุ่มตัวอย่างเป็นเยาวชนไทยอายุ 15 - 26 ปี พบว่าสื่อมวลชนที่เด็กเปิดรับสูงที่สุด คือ โทรทัศน์ วิทยุ หนังสือ ภาพยนตร์ และวิดีโอ ตามลำดับ ผลกระทบจากการใช้สื่อพบว่า เด็กส่วนใหญ่มีแนวโน้มที่มีทัศนคติทางก้าวร้าวในเรื่องเพศ

สร้อยวลัย สุขดา (2543) ได้ศึกษาค่านิยมทางเพศและพฤติกรรมทางเพศของนักศึกษาในมหาวิทยาลัยของรัฐกลุ่มตัวอย่าง 478 คน พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่ได้รับอิทธิพลจากสื่อด้านต่าง ๆ คือ สิ่งพิมพ์ วิดีทัศน์ และอินเทอร์เน็ตที่ปลูกเร้าอารมณ์เพศทำให้อยากรู้ อยากลองหาประสบการณ์แปลกใหม่มีผลต่อพฤติกรรมทางเพศของวัยรุ่นคิดเป็นร้อยละ 52.9 เป็นกลุ่มเพศชายและเป็นกลุ่มเพศหญิงคิดเป็นร้อยละ 37.0

อนงค์ ชีระพันธ์ (2544) ได้ศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมทางเพศของวัยรุ่นในโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดกรมสามัญศึกษาจังหวัดขอนแก่น กลุ่มตัวอย่าง คือนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1- 6 จำนวน 400 คน พบว่ากลุ่มตัวอย่างได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับเรื่องเพศจากวิทยุ/โทรทัศน์ จากเพื่อน และจากภาพยนตร์ คิดเป็นร้อยละ 42.0, 32.5 และ 31.40 ตามลำดับส่วนเนื้อหาที่ได้รับเป็นประจำส่วนใหญ่ ได้แก่ เนื้อหาเกี่ยวกับการโฆษณาสินค้าต่าง ๆ ที่แสดงการสัมผัสกอดจูบ เนื้อตัวร่างกายระหว่างวัยรุ่นหญิงชาย รongลงมา คือ เนื้อหาเกี่ยวกับการตอบปัญหาทางเพศและหนังสือการ์ตูนลามกคิดเป็นร้อยละ 16.3, 12.0 และ 10.8 ตามลำดับ

ดวงหทัย นุ่มนวน (2546) พบว่าสื่อมีอิทธิพลต่อทัศนคติและพฤติกรรมทางเพศเนื่องจากสื่อสามารถกระตุ้นให้เกิดอารมณ์หรือเกิดความต้องการทางเพศ ทำให้ทราบวิธี และข้อมูลเกี่ยวกับเรื่องเพศมากขึ้นกว่าเดิม จิตติพร อิงค์ถาวรวงศ์ และคณะ (2550) ศึกษาพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศของวัยรุ่นหญิงในโรงเรียนอาชีวศึกษา พบว่าการมีเพศสัมพันธ์ครั้งแรกตั้งแต่ 12 - 19 ปี มีเพศสัมพันธ์ครั้งแรกกับคนรักโดยไม่มีการป้องกันโรคติดต่อหรือการตั้งครรภ์ ซึ่งเพื่อนมีอิทธิพลในการเริ่มให้มีเพศสัมพันธ์ซึ่งมักเกิดขึ้นหลังการดื่มแอลกอฮอล์ ส่วนใหญ่ดูเว็บไซต์ วิชิตี เป็นสื่อในการกระตุ้นให้มีความรู้สึกลงทางเพศ

สัจจา ทาโต (2550) กล่าวว่าในสังคมยุคที่มีการติดต่อสื่อสารอย่างรวดเร็ว และไร้พรมแดน ทำให้วัยรุ่นสามารถเข้าถึงแหล่งข้อมูลต่างๆ อย่างง่ายดาย ทำให้ความ อยากรู้ อยากเห็นอยากลองของวัยรุ่นในเรื่องของเพศศึกษาที่ยังขาดความชัดเจนจากในห้องเรียน จากการสื่อสารกับผู้ปกครองที่ไม่สามารถตอบความอยากรู้ อยากเห็นของวัยรุ่นจึงเกิดการเข้าถึงสื่อเพื่อเป็นการตอบสนองหาคำตอบด้วยตัวเองจากแหล่งต่าง ๆ เช่น อินเทอร์เน็ต เฟสบุค วิชิตี หนังสือ สิ่งพิมพ์ต่างๆ

สื่อเหล่านี้เป็นเสมือนแหล่งเรียนรู้และสร้างค่านิยมให้กับวัยรุ่น ซึ่งมักช่วยทำให้วัยรุ่นเกิดอารมณ์ความต้องการทางเพศ อยากลองทำตามสื่อที่เห็น โดยไม่มีสติส่งผลให้วัยรุ่นมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร เกิดผลกระทบอื่น ๆ ตามมา

ดังนั้นอาจสรุปได้ว่า การได้รับสื่อที่กระตุ้นอารมณ์เพศน่าจะมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมทางเพศของวัยรุ่นเพราะตามพัฒนาการตามวัยของวัยรุ่นด้วยเป็นวัยที่อยากรู้อยากลองและต้องการหาประสบการณ์ใหม่ ๆ โดยเฉพาะกำลังมีความสนใจในเรื่องเพศดังนั้นการเปิดรับสื่อที่กระตุ้นอารมณ์เพศนั้นเป็นสิ่งเร้าที่จะทำให้วัยรุ่นเกิดความต้องการทางเพศจึงเป็นพฤติกรรมเสี่ยงต่อการมีเพศสัมพันธ์ของนักเรียน สำหรับการศึกษาครั้งนี้ การได้รับสื่อกระตุ้นทางเพศ จึงหมายถึง การรับข้อมูลข่าวสารทางเพศจากช่องทางต่าง ๆ เช่น โทรทัศน์ ซีดี วีดีโอ วีซีดี อินเทอร์เน็ต หนังสือ นิตยสารต่าง ๆ ที่มีเนื้อหาแนะนำเสนอแนะเพื่อทำให้เกิดความคิดและอารมณ์ทางเพศของวัยรุ่น

2.4.2 ปัจจัยด้านเพื่อน

ในช่วงชีวิตวัยรุ่นความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อนจะแน่นแฟ้นมากกว่าคนในครอบครัวเพื่อนจึงมีอิทธิพลต่อความคิดค่านิยมและพฤติกรรมของวัยรุ่นมีงานวิจัยหลายฉบับพบว่าเพื่อนมีความสัมพันธ์กับการมีเพศสัมพันธ์ในวัยรุ่น

1) การมีเพื่อนสนิทเคยมีเพศสัมพันธ์ วารุณี พองแก้ว และคณะ (2549) พบว่าการคบเพื่อนที่เคยมีเพศสัมพันธ์เพิ่มความเสี่ยงต่อการมีเพศสัมพันธ์ในวัยรุ่น โดยเพื่อนมีอิทธิพลทั้งแบบให้ข้อมูลให้มีทัศนคติความเชื่อรวมถึงมีพฤติกรรมแบบเดียวกัน และมีอิทธิพลแบบกดดันเพื่อนในกลุ่มให้มีพฤติกรรมแบบเดียวกัน

2) การมีเพื่อนที่มีพฤติกรรมก้าวร้าว อันธพาล ชอบโคตเรียน ชอบลัทธิโมย อิทธิพลจากกลุ่มเพื่อนเป็นปัจจัยทางสังคมที่นำไปสู่พฤติกรรมที่พึงปรารถนาของวัยรุ่น เช่นการสูบบุหรี่การดื่มสุราหรือการมีเพศสัมพันธ์โดยที่อิทธิพลของกลุ่มเพื่อนนี้ไม่ใช่ปรากฏการณ์ที่ใหม่แต่มีความสำคัญและโน้มแนวโน้มให้เกิดพฤติกรรมต่างๆ มากมาย กลุ่มเพื่อนสนิทเป็นกลุ่มที่มีอิทธิพลต่อการเสริมสร้างค่านิยมลักษณะนิสัยตลอดจนพฤติกรรมของเด็กวัยรุ่นเป็นอย่างมากเพราะวัยรุ่นต้องการการยอมรับจากกลุ่ม และจะมีความผูกพันกันมากการเลือกคบเพื่อนมีอิทธิพลต่อการครองตนของวัยรุ่นหากคบเพื่อนที่ดีก็ชักพาไปให้มีประสบการณ์ที่ดีสร้างสรรค์และเกิดการพัฒนา ในทางตรงข้ามหากวัยรุ่นคนใดเลือกคบเพื่อนที่ไม่ดีย่อมมีแนวโน้มที่จะพบกับความล้มเหลวในการครองตนในสังคมพร้อมกันนั้น

อาจถูกชักจูงไปสู่พฤติกรรมเสี่ยงต่อสุขภาพ จากการศึกษาเชิงสำรวจของ วราภรณ์ จิโนรส (2538) ในนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายกับนักเรียนอาชีวศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพจังหวัดเชียงราย พบว่าเพื่อนมีความสำคัญในการตัดสินใจที่จะประพฤติตนไปทางใดทางหนึ่ง ส่วนครอบครัวมีอิทธิพลรองลงมาเช่นเดียวกับการศึกษาของ สหภาพ พูนเกษร (2544) พบว่ากลุ่มที่มีอิทธิพลในการปรึกษาเรื่องเพศสัมพันธ์เป็นส่วนใหญ่คือกลุ่มเพื่อนในวัยเดียวกัน

การศึกษาของ ดวงฤทัย พงศ์ไพฑูรย์ (2544) พบว่าวัยรุ่นส่วนใหญ่จะพูดคุยเรื่องเพศศึกษากับเพื่อนมากที่สุด โดยใช้เวลาร่วมกลุ่มกับเพื่อนและสัมพันธ์ภาพในครอบครัว เป็นปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมทางเพศ สอดคล้องกับการศึกษาของ วาภูมิ ฟองแก้วและคณะ (2549) และ รณชกาญจน์ ประกอบธัญญะศิริ (2556) ที่พบว่าครอบครัวที่เคยมีเพศสัมพันธ์เพิ่มความเสี่ยงต่อการมีเพศสัมพันธ์ใน โดยเพื่อนมีอิทธิพลทั้งแบบให้ข้อมูลให้มีทัศนคติความเชื่อรวมถึงมีพฤติกรรมแบบเดียวกันและมีอิทธิพลแบบกดดันเพื่อนในกลุ่มให้มีพฤติกรรมแบบเดียวกัน

อย่างไรก็ตาม ธรรมชาติของวัยรุ่นต้องการมีเพื่อนรุ่นเดียวกันมากกว่าบุคคลวัยอื่น ๆ กลุ่มเพื่อนจะมีบทบาทช่วยให้วัยรุ่นมีมโนภาพเกี่ยวกับตน (Self concept) ได้ดีขึ้น การรวมกลุ่มในวัยรุ่นมีความสำคัญต่อพฤติกรรมของวัยรุ่น ซึ่งจะพัฒนาทักษะทางสังคมในทางตรงกันข้ามถ้าวัยรุ่นอยู่ในกลุ่มที่ไม่ดีจะส่งผลให้วัยรุ่นมีปัญหาในด้านการปรับตัวได้เช่นกัน

2.4.3 ปัจจัยด้านครอบครัว

สถาบันครอบครัวเป็นสถาบันทางสังคมที่มีความสำคัญที่สุดในการอบรมสั่งสอนสมาชิกในครอบครัว ให้เติบโตเป็นคนดีมีความรู้คุณธรรมหล่อหลอมค่านิยมความเชื่อ และถ่ายทอดวัฒนธรรมจากรุ่นสู่รุ่น แต่ปัจจุบันการเปลี่ยนแปลงของสภาพเศรษฐกิจและสังคมทำให้บทบาทดังกล่าวของครอบครัวลดลง โครงสร้างของครอบครัวเปลี่ยนแปลงจากครอบครัวขยายไปสู่ครอบครัวเดี่ยวสูงขึ้น และพบครอบครัวที่มีพ่อแม่เลี้ยงเดี่ยวมาก สอดคล้องกับการศึกษาของ รณชกาญจน์ ประกอบธัญญะศิริ (2556) พบปัจจัยเชื่อมโยงไปสู่การมีเพศสัมพันธ์ในเด็กวัยรุ่น คือ ครอบครัว ซึ่งจากการทบทวนวรรณกรรมเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องพบปัจจัยด้านครอบครัว (ชูดิมนันท์ รัตนวิบูลย์ และคณะ, 2552) ดังนี้

- 1) ครอบครัวที่มีพ่อหรือแม่เลี้ยงเดี่ยว

ผลการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยเสี่ยงและปัจจัยป้องกันที่มีผลต่ออนามัยวัยเจริญพันธุ์ของวัยรุ่นในประเทศกำลังพัฒนา ซึ่งได้กล่าวถึง สถานะภาพสมรสของผู้ปกครองไว้ว่า ความสัมพันธ์ระหว่างผู้ปกครองเป็นปัจจัยสำคัญสำหรับพฤติกรรมทางเพศของวัยรุ่น เมื่อวัยรุ่นอาศัยอยู่กับพ่อและแม่จะทำให้มีโอกาสมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยน้อยกว่าวัยรุ่นที่อาศัยอยู่กับพ่อหรือแม่เพียงฝ่ายเดียว ทั้งนี้พบว่า วัยรุ่นหญิงที่เติบโตมาโดยอาศัยกับพ่อเพียงฝ่ายเดียวนั้น มีพฤติกรรมการมีเพศสัมพันธ์มากกว่าวัยรุ่นที่อาศัยอยู่กับแม่ หรืออยู่กับพ่อและแม่ทั้งสองฝ่ายในประเทศเคนยา Kiragu and Zabin (1993) พบว่าร้อยละ 65 ของวัยรุ่นชายที่อาศัยอยู่ในโรงเรียนประจำ มีแนวโน้มที่จะมีเพศสัมพันธ์มากกว่าผู้ที่อาศัยอยู่กับพ่อแม่

สถานภาพสมรสของบิดามารดาครอบครัวที่มีสามีภรรยาหย่าร้างเพิ่มความเสี่ยงต่อการมีเพศสัมพันธ์ในวัยรุ่น โดยสถานภาพครอบครัวที่มีทั้งพ่อและแม่พบอัตราการมีเพศสัมพันธ์ในวัยรุ่นน้อยกว่าครอบครัวที่มีแต่พ่อหรือแม่เพียงคนเดียว (World Health Organization (WHO), 2005) สอดคล้องกับการศึกษาของ ชุติมณฑน์ รัตนวิบูลย์ และคณะ (2552) ที่พบว่าครอบครัวที่หย่าร้างหรือสัมพันธ์ภาพระหว่างบิดามารดาไม่ดีเพิ่มความเสี่ยงต่อการมีเพศสัมพันธ์ในวัยรุ่น

2) การไม่ได้อาศัยอยู่กับครอบครัว

การมีอิสระจากการดูแลของครอบครัวหรืออยู่แยกจากครอบครัวทำให้วัยรุ่นมีเพศสัมพันธ์เร็ว (ยุพา พูนขำ และคณะ, 2553; ณีฐการ อมาตยกุล, 2548; ชุติมณฑน์ รัตนวิบูลย์ และคณะ, 2552) สอดคล้องกับการศึกษาของ Fentahun and Mamo (2014) ที่พบว่า การอยู่แยกกับพ่อแม่มีผลต่อการมีเพศสัมพันธ์ของนักเรียนหญิง 3 เท่า

3) ประวัติการตั้งครรรภ์อายุน้อยของมารดา

การยอมรับเรื่องการมีเพศสัมพันธ์ก่อนแต่งงานของบิดามารดาที่มีการศึกษาที่ พบว่าบิดามารดาของวัยรุ่นเคยมีเพศสัมพันธ์ก่อนมาแต่งงานอยู่ด้วยกันทั้งบิดาและมารดาต่างไม่ใช่คนแรกของกันและกันและการที่บิดามารดาไม่ได้ว่ากล่าวตักเตือนบุตรหลานถึงแม้จะทราบว่าบุตรหลานเคยมีเพศสัมพันธ์แล้วเป็นปัจจัยหนึ่งที่สนับสนุนให้วัยรุ่นมีเพศสัมพันธ์ก่อนแต่ง (ณีฐการ อมาตยกุล, 2548; ยุพา พูนขำ และคณะ, 2553)

4) ความสัมพันธ์เชิงลบในครอบครัว

ความสัมพันธ์อันดีระหว่างสมาชิกในครอบครัวทำให้วัยรุ่นแสดงพฤติกรรมต่างๆ ได้อย่างเหมาะสมไม่นอกกรอบส่วนวัยรุ่นที่อยู่ในครอบครัวที่ความสัมพันธ์ไม่ดีบิดามารดาไม่มีเวลาในการควบคุมดูแลเอาใจใส่อบรมสั่งสอนลูก ทำให้ลูกไม่ได้รับความรักความอบอุ่นจากบิดามารดา วัยรุ่นจึงหันไปแสวงหารักจากคนนอกครอบครัวซึ่งอาจนำไปสู่การมีเพศสัมพันธ์ได้ การสร้างความสัมพันธ์ในครอบครัวที่ดีโดยสมาชิกมีเวลาอยู่ร่วมกัน ทำกิจกรรมต่างๆ ร่วมกันด้วยความสมัครใจการได้แลกเปลี่ยนพูดคุยเรื่องต่างๆ ปรึกษาแนวทางการแก้ปัญหาต่างๆ ของคนในครอบครัวสามารถช่วยป้องกันปัญหาต่างๆ ที่อาจเกิดขึ้นในวัยรุ่นได้ (ชุตินันท์ รัตนวิบูลย์ และคณะ, 2552)

ดังนั้นครอบครัวเป็นสถาบันหนึ่งที่มีอิทธิพลสูงต่อการส่งเสริมพัฒนาการของเด็กวัยรุ่น โดยเป็นส่วนสำคัญในการกำหนดลักษณะนิสัยและพฤติกรรมเสี่ยงด้านสุขภาพของเด็กวัยรุ่น พบว่าปัญหาของเด็กวัยรุ่นส่วนใหญ่มีสาเหตุมาจากปัญหาครอบครัวเป็นสำคัญ โดยเฉพาะประเด็นความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในครอบครัวถ้าบิดามารดาไม่มีความเข้าใจในความต้องการของลูกวัยรุ่นมีความห่วงใยกันคอยช่วยเหลือและแนะนำอยู่เสมอทำให้เกิดความสัมพันธ์ที่ดีจะช่วยให้บุคคลในครอบครัวมีกำลังใจในการดำรงชีวิตสามารถปรับตัวให้อยู่ในสังคมได้อย่างมั่นคงในทางตรงข้ามถ้าครอบครัวใดมีการทะเลาะเบาะแว้ง จะทำให้เด็กวัยรุ่นเรียนรู้และเลียนแบบความสัมพันธ์เหล่านี้ไปปฏิบัติ (พึงพิศ จักรปิง, 2539)

พิสมัย นพรัตน์ (2543) ได้ศึกษาถึงปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมทางเพศของนักเรียนมัธยมและอาชีวศึกษา พบว่าความผูกพันในครอบครัวมีความสัมพันธ์ทางลบในระดับต่ำกับพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศของนักเรียน สอดคล้องกับการศึกษาของ ฉินนันทน์ วิชัยรัมย์ (2545) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมเสี่ยงต่อการมีเพศสัมพันธ์ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายในเขตอำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ พบว่าความสัมพันธ์ภายในครอบครัวมีความใกล้ชิดสนิทสนมกัน เข้าใจกัน เอื้ออาทรห่วงใยกันและกันจะมีแนวโน้มมีพฤติกรรมเสี่ยงต่อการมีเพศสัมพันธ์ลดน้อยลง

พนอวดี จันทนา (2547) กล่าวว่าความสัมพันธ์ในครอบครัว หมายถึง ลักษณะของพฤติกรรมที่สมาชิกในครอบครัวปฏิบัติต่อกัน เพื่อให้เกิดความสุข ความพอใจ ทั้งทางด้านร่างกายและด้านจิตใจ ซึ่งประกอบด้วย การชื่นชมคุณค่าของสมาชิกในครอบครัว การติดต่อสื่อสารที่ดีระหว่างกัน และการยอมรับและเชื่อถือซึ่งกันและกัน ส่วนองค์ประกอบตัวอื่นนั้น ได้แก่ การมีเวลาอยู่ร่วมกัน การมีพันธะต่อความสุข ความใกล้ชิดสนิทสนม และการดูแลรับผิดชอบ อยู่ภายใต้ของความชื่นชมคุณค่าของสมาชิกในครอบครัวส่วนการมีส่วนร่วมในสังคม อยู่ภายใต้ของการติดต่อสื่อสารที่ดี

ระหว่างกัน และในด้านการมีความสามารถในการจัดการวิกฤตการณ์ในครอบครัวและการมีศรัทธาต่อศาสนาอยู่ภายใต้ตัวชีวิต การยอมรับและเชื่อถือซึ่งกันและกันและได้กล่าวถึงสาเหตุของการสลายของความสัมพันธ์ในครอบครัวว่ามีสาเหตุมาจากปัจจัย 2 ด้าน คือ ปัจจัยภายนอกครอบครัว และปัจจัยภายในครอบครัว ปัจจัยภายนอกครอบครัว ได้แก่ ปัจจัยทางสังคม เป็นสภาพของ สังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงไปจากอดีตและมีผลกระทบ ไปถึง โครงสร้างและความสัมพันธ์ทางครอบครัว บทบาททางสังคมของสมาชิกในครอบครัวเปลี่ยนไป ปัจจัยทางเศรษฐกิจ ปัจจัยทางขนบธรรมเนียม ประเพณี วัฒนธรรม ปัจจัยภายในครอบครัวเป็นปัจจัยที่เกี่ยวกับบทบาทและอิทธิพลของพ่อแม่ที่มีต่อลูก เวลาสำหรับครอบครัวครอบครัวที่มีสมาชิกมีเวลาให้กันและกันน้อย จะขาดการดูแลเอาใจใส่ซึ่งกันและกัน บรรยากาศในครอบครัว การที่สมาชิกในครอบครัวต้องทำงานหนัก ต้องเผชิญกับภาวะกดดันมากจากนอกบ้านจนเกิดความเครียด อาจนำอารมณ์ที่ถูกเก็บกดจากภายนอกมาระบายในบ้านเกิดความขัดแย้ง พฤติกรรมของพ่อแม่ พฤติกรรมของมนุษย์เกิดจากการลอกเลียนแบบ หรือเกิดจากการเรียนรู้ โดยการติดต่อสัมพันธ์กับ การหย่าร้างหรือการแยกทางเป็นดัชนีบ่งชี้ความล้มเหลวในชีวิตสมรสการหย่าร้างของพ่อแม่มีผลต่อลูกทุกวัย แม้ในบางกรณีการหย่าร้างเป็นทางออกที่เหมาะสมสำหรับครอบครัวที่อยู่ร่วมกันอย่างทุกข์ทรมานก็ตาม แต่ลักษณะครอบครัวที่ขาดพ่อหรือแม่เด็กย่อมขาดความอบอุ่น ขาดบรรยากาศของครอบครัวเด็กจะมีปมด้อย

สัจจา ทาโต (2550) ได้กล่าวถึงความสัมพันธ์เชิงบวกในครอบครัวไว้ว่า อิทธิพลของความผูกพันกับครอบครัว การดูแลเอาใจใส่ที่วัยรุ่นได้รับในช่วง 10 ปีแรกของชีวิต และการเลี้ยงดูในวัยที่เข้าใจชีวิตธรรมชาติของวัยรุ่นจะเป็นภูมิคุ้มกันให้วัยรุ่นสามารถพิจารณาไตร่ตรอง ช่วยตัดสินใจ หากวัยรุ่นถูกชักจูงให้มีพฤติกรรมตรงกันข้ามกับที่ถูกครอบครัวอบรมสั่งสอนมา วัยรุ่นที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูอย่างอบอุ่น จะมีทักษะทางสังคมที่ดี สามารถพิจารณาไตร่ตรอง และมักจะตัดสินใจตามแนวทางที่ได้รับการอบรมสั่งสอนจากครอบครัว ซึ่งตรงข้ามกับวัยรุ่นที่ถูกเลี้ยงมาโดยขาดความรักความเอาใจใส่ และขาดความเข้าใจจากครอบครัวจะมีแนวโน้มที่จะมีพฤติกรรมเบี่ยงเบนตามเพื่อนได้ง่าย

การพูดคุยเรื่องเพศศึกษากับบิดามารดาการที่วัยรุ่นไม่เคยพูดคุยสื่อสารเรื่องเพศกับบิดามารดาทำให้วัยรุ่นมีการแสวงหาความรู้จากสื่อต่าง ๆ หรือจากเพื่อนซึ่งอาจชักนำให้วัยรุ่นมีเพศสัมพันธ์เร็วขึ้น นอกจากนี้อาชีพของบิดามารดาอาชีพของบิดามารดามีความสัมพันธ์กับฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวกล่าว คือ การประกอบอาชีพก่อให้เกิดรายได้ที่นำมาใช้จ่ายภายในครอบครัว บางครอบครัวที่ประกอบอาชีพที่ต้องทำงานไม่เป็นเวลา รายได้ในอาชีพประจำวันน้อยต้องมุ่งหารายได้

เช่น ทำงานนอกเวลาจนไม่มีเวลาดูแลสมาชิกในครอบครัวโดยเฉพาะลูกที่ต้องการความรักและการดูแลเอาใจใส่จากบิดามารดาอย่างใกล้ชิดซึ่งหากวัยรุ่นขาดการดูแลให้ความอบอุ่นจากบิดามารดาอาจทำให้วัยรุ่นหันไปหาความรักความอบอุ่นจากเพื่อนหรือแฟนซึ่งอาจชักนำไปสู่การมีเพศสัมพันธ์ในวัยรุ่น (ณัฐการ อมาตยกุล, 2548; ชุตินณทน์ รัตนวิบูลย์ และคณะ, 2552)

2.5 กรอบแนวคิดในการศึกษา

จากการทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยที่สนใจศึกษาทั้ง 3 ด้านได้แก่ปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยด้านเพื่อน และปัจจัยด้านครอบครัวในแต่ละด้านมีปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีเพศสัมพันธ์ของวัยรุ่นหลากหลายปัจจัยทั้งนี้ผู้ศึกษาได้เลือกศึกษาบางปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับบริบทเงื่อนไขที่มีความความสัมพันธ์กับวิถีชีวิตและการมีเพศสัมพันธ์ของวัยรุ่นในจังหวัดตากรวมถึงปัจจัยป้องกันที่จะร่วมกันทำนายถึงพฤติกรรมการมีเพศสัมพันธ์ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายตามความเหมาะสมของแต่ละตัวแปรแต่ละตัวที่มีความสัมพันธ์กับการมีเพศสัมพันธ์ของกลุ่มวัยรุ่นโดยเหตุผลที่เลือกศึกษาปัจจัยต่าง ๆ แยกตามปัจจัยเสี่ยง และปัจจัยป้องกันในแต่ละด้าน ดังนี้

1. ปัจจัยเสี่ยง ประกอบด้วย ปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยด้านเพื่อน และปัจจัยด้านครอบครัว ดังนี้

1.1 ปัจจัยส่วนบุคคล มีปัจจัยที่เลือกศึกษา ได้แก่ เพศแผนการเรียน ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เงินค่าใช้จ่ายที่ได้รับต่อสัปดาห์ การดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ การสูบบุหรี่ การได้รับสื่อกระตุ้นอารมณ์ทางเพศและการมีคูรักรหรือแฟน

1.2 ปัจจัยด้านเพื่อน มีปัจจัยที่เลือกศึกษา ได้แก่ การมีเพื่อนสนิทเคยมีเพศสัมพันธ์ และการมีเพื่อนที่มีพฤติกรรมก้าวร้าว อันธพาล ชอบ โดคเรียน ชอบลักขโมย

1.3 ปัจจัยด้านครอบครัว มีปัจจัยที่เลือกศึกษา ได้แก่ ความสัมพันธ์เชิงลบในครอบครัว ครอบครัวที่มีพ่อหรือแม่เลี้ยงเดี่ยวประวัติการตั้งครรภ์อายุน้อยของมารดาการไม่ได้อาศัยอยู่กับครอบครัว และประวัติความเจ็บป่วยด้วยปัญหาสุขภาพจิตของครอบครัว

2. ปัจจัยป้องกันเสี่ยง ประกอบด้วย ปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยด้านเพื่อน และปัจจัยด้านครอบครัว ดังนี้

2.1 ปัจจัยส่วนบุคคล มีปัจจัยที่เลือกศึกษา ได้แก่ ความสามารถในการควบคุมตนเองและความรู้สึกมีคุณค่าในตนเอง

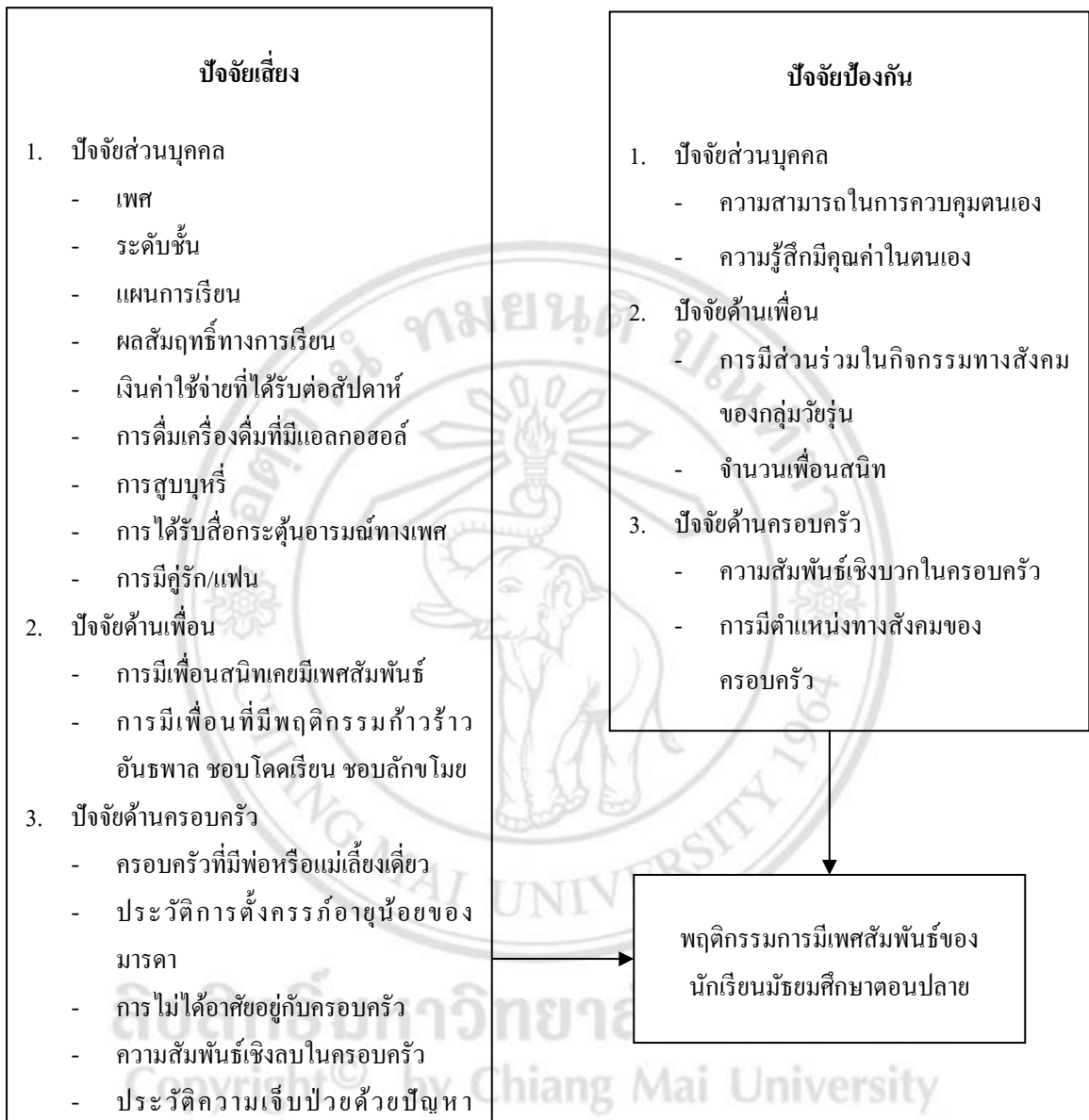
2.2 ปัจจัยด้านเพื่อน มีปัจจัยที่เลือกศึกษา ได้แก่ การมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคมของกลุ่มวัยรุ่น และจำนวนเพื่อนสนิท

3. ปัจจัยด้านครอบครัว มีปัจจัยที่เลือกศึกษา ได้แก่ ความสัมพันธ์เชิงบวกในครอบครัว และการมีตำแหน่งทางสังคมของครอบครัว

จากปัจจัยที่เลือกศึกษาดังกล่าวข้างต้น จะเห็นได้ว่าล้วนเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญเป็นอันดับต้นในการพิจารณาถึงปัจจัยเสี่ยง และปัจจัยป้องกันการมีเพศสัมพันธ์ของวัยรุ่นก่อนวัยอันควรเป็นอย่างมาก เนื่องจากปัจจัยเหล่านี้ล้วนเกิดจากการบ่มเพาะของสถาบันครอบครัว และสังคม อันจะนำมาซึ่งการเกิดทัศนคติที่ดีในการหลีกเลี่ยงพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศทั้งหลาย ดังนั้นจึงเป็นเหตุผลที่ทำให้ผู้วิจัยพิจารณาคัดเลือกปัจจัยดังกล่าวมาเป็นกรอบแนวคิดในการศึกษา ดังแสดงในภาพที่ 2.2

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

ภาพที่ 2.2 กรอบแนวคิดในการศึกษา